SOCIUS

magazine 2018

SOCIUS MAGAZINE 2018
is een uitgave van:
Socius, Steunpunt sociaal-cultureel volwassenenwerk vzw
Sainctelettesquare 19 - 1000 Brussel
T 02 215 27 08
E welkom@socius.be
W www.socius.be

Redactie: Max Frans en Maud Mertens
Vormgeving: lienvandeuren.be

Brussel, februari 2018
D/2018/4393/1

Sociaal-culturele volwassenenorganisaties erkend op het decreet van 4 april 2003 ontvangen deze publicatie gratis.
Bijkomende exemplaren kunnen aangevraagd worden via welkom@socius.be.

socius. steunpunt sociaal-cultureel volwassenenwerk

Vlaanderen verbeelding werkt

INHOUD

NIEUWE TIJDEN 4
MIJN NETWERK Mohamed El Khalfioui 8
SOLIDARITEIT IN SUPERDIVERSITEIT 9
WIE WE ZIJN EN WAT WE DOEN 12
DE WEEK VAN Corral Guillermo 14
EEN WARM NEST VOOR INNOVERENDE IDEEËN 16
MIJN NETWERK Sita Vreeling 19
BRIEFWISSELING Stefanie De Puydt & Annelies Vereecke 20
SHARING IS CARING Najila Aloui 22
WIE IS WIE BIJ SOCIUS? 25
MIJN NETWERK Tom Van Hoey 29
2017 IN EEN OOGOPSLAG 30
EEN ONTMOETING IS EEN MOMENT VAN GEDEELD BURGERSCHAP rondetafelgesprek met minister Sven Gatz 32
STEENTJES VERLEGGEN Lief Cuyvers 39
TREFDAG 2017 een impressie 42
DE WEEK VAN Cil Van Ostaeyen 44
"IK BEN ABSOLUUT GEEN TEGENSTANDER VAN POLARISERING" gesprek met Rachida Lamrabet 46

NIEUWE TIJDEN

Kempenaars bundelen de krachten

70 lokale initiatieven uit minstens 20 gemeentes en deelgemeentes die samen 105 activiteiten organiseren rond het thema ecologische transitie en dit met één grootschalige campagne gedurende 3 maanden … Klinkt als een sprookje? Toch niet. Vormingplus Kempen maakte het waar met 'Nieuwe Tijden'. Medewerkster Katrien Loots neemt ons mee in het proces dat het team doorliep.

Katrien Loots: Als Vormingplus proberen we onze werking op te hangen aan thema's die maatschappelijk relevant zijn. Het is onze taak om de samenleving te lezen. Vijf jaar geleden besloten we te onderzoeken wat gemeengoed in de Kempen zou kunnen betekenen, omdat we voelden dat er hier van alles sudderde: burgers die initiatieven opstartten zoals bijvoorbeeld repaircafés of voedselteams. Daarnaast zagen we ook in andere steden heel wat broeien. We vroegen ons af wat er zou gebeuren als we ideeën van elders naar de Kempen zouden halen en ze vormen en kneden tot iets dat werkt in onze regio. Een soort van laboratorium dus. En dat werd Translab K waar we experimenteerden met ideeën.

Socius: Jullie wilden inspelen op de dynamiek die al bestond in de Kempen. Hoe hebben jullie dat aangepakt?

Katrien: "Eerst gingen we op zoek naar bestaande Kempische initiatieven. We wilden niet in het wilde weg nieuwe dingen implementeren. Zo botsten we op ruim 50 lokale initiatieven, klein en groot, van autodeelgroepen tot samentuinders. Dat hadden we niet verwacht. We hebben dan ook onmiddellijk onze plannen bijgestuurd. We moesten helemaal geen nieuwe projecten opstarten, er gebeurde al zoveel. We besloten om met de bestaande groepen te gaan praten, te kijken wie wat deed, hoe en waarom.

Socius: Wat leerden jullie uit die gesprekken?

Katrien: We wisten dat niet wij de experten waren op het vlak van transitie, maar wel de burgers en groepen die al lange tijd activiteiten organiseerden. Als organisatie zijn we sterk op het vlak van het creëren van netwerken, het samenbrengen van mensen, processen op gang trekken en ondersteunen. De echte transitiekenners, dat zijn de burgers zelf.

In een latere fase zagen we ook dat binnen het Burgemeestersconvenant in onze regio een ambitieus energie- en klimaatbeleid werd gelanceerd: Kempen 2020. De uitdaging van dit project is om tegen 2020 minstens 20% CO_2-reductie ten opzichte van 2011 te realiseren in onze gemeenten. Het Burgemeestersconvenant is een Europees initiatief waarmee Europa de lokale besturen uitdaagt om verschillende doelstellingen op lokaal niveau te realiseren en zelfs te overtreffen.

Socius: Je kan dus zeggen dat de puzzelstukjes allemaal op het juiste moment samenvielen. De Kempenaars waren klaar voor ecologische transitie, zowel bewoners als politiek.

Katrien: Inderdaad, de timing zat juist. We hebben die kans met beide handen gegrepen. Het eerste initiatief dat we organiseerden was de Translab Kampus. Een lerend netwerk waarin we alle groepen die rond transitie werkten, samenbrachten om van elkaar te leren en uit te wisselen. Die eerste bijeenkomst leverde veel positieve feedback op. Burgers en groepen vonden elkaar in hun gedachtengoed. Het gevoel er niet alleen voor te staan was erg belangrijk voor hen. Door iedereen met elkaar in contact te brengen, werd hun motivatie alleen maar groter en kwam alles in een stroomversnelling terecht. Daarnaast ontwikkelden we ook een Translab Kaart waarop we al de Kempische projecten zichtbaar maakten, een Translab Krant met nieuwsberichten over wat er allemaal gebeurde in de Kempen en ten slotte was er de Translab Kataloog die een bundeling was van inspirerende projecten van binnen én buiten de Kempen.

Socius: Het was dus niet nodig om zelf experimenten en initiatieven op te starten.

Katrien: Klopt. In de Kampus zijn we het gesprek aangegaan en hebben we de groepen letterlijk gevraagd wat zij wilden realiseren met hun initiatief en de aanwezige Kempische transitiebeweging. Wij hadden tijd, ruimte, middelen én wilden de dynamiek op een breder en hoger niveau tillen. Als Vormingplus konden we hen helpen met storytelling, procesontwikkeling en praktijkondersteuning.

Maar we kregen de boodschap dat de groepen eigenlijk goed en zelfstandig functioneerden. Af en toe hadden zij wel eens een adviesvraag, maar hulp bij hun werking hadden ze niet nodig. Wat zij wel wilden realiseren, was een groter publieksbereik. En vooral die mensen bereiken die tot nu toe hun weg naar transitie nog niet hadden gevonden, het ruime publiek met andere woorden.

"WANNEER MENSEN IETS WILLEN VERANDEREN, NEMEN ZIJ VEEL ENGAGEMENT OP"

© Koen Broos

Socius: Met een denktank gingen jullie verder aan de slag. Hieruit ontstond uiteindelijk het idee van de campagne Nieuwe Tijden.

Katrien: De denktank kwam in totaal vijf keer bijeen. De samenwerking verliep heel organisch. Er was voldoende snelheid en vooruitgang. We hadden vlug door dat niet iedereen van bij de start betrokken moest worden, maar op elk moment in het project een specifieke rol kon spelen. Als Vormingplus konden wij op dat moment sterk in onze rol gaan staan. Het participatieve proces begeleiden, was onze 'dada'.

We besloten om met het transitiethema zoveel mogelijk burgers te bereiken door er een overkoepelend project van 3 maanden van te maken. De kapstok zouden 5 grootschalige evenementen worden in samenwerking met 't Pact, het samenwerkingsverband van de cultuurcentra uit Heist-op-den-Berg, Herentals, Geel, Mol en Turnhout. Per locatie zouden we een ander deelaspect van ecologische transitie behandelen: duurzame mobiliteit, duurzame energie, duurzame voeding, biodiversiteit en deeleconomie. We koppelden telkens een kennisluik, zoals een debat met een spreker, aan een info- en beleefmarkt waarop de initiatieven uit de buurt zich op een originele manier voorstelden.

Socius: Maar Nieuwe Tijden was veel meer. Uiteindelijk werden er 105 activiteiten georganiseerd.

Katrien: We lanceerden een oproep naar alle groepen in de Kempen om gedurende de drie maanden waarin de campagne liep zelf ook activiteiten te organiseren. We hielpen hen door ideeën aan te reiken en een budget te voorzien. Door alle initiatieven te bundelen onder de koepel Nieuwe Tijden, konden we een sterk communicatief verhaal naar buiten brengen. Het thema ecologische transitie zou gedurende de periode april, mei en juni overal aanwezig zijn. Wij hadden gehoopt op een 25-tal extra activiteiten, uiteindelijk zijn dat er dus meer dan honderd geworden, fenomenaal!

Socius: Jullie hebben de nieuwsgierigheid van de gemeentes en lokale politici ook kunnen aanwakkeren.

Katrien: Als Vormingplus zijn we een bruggenbouwer. We willen de verbinding maken tussen burger en lokaal bestuur. Die hebben we gerealiseerd door politici uit te nodigen op alle evenementen en

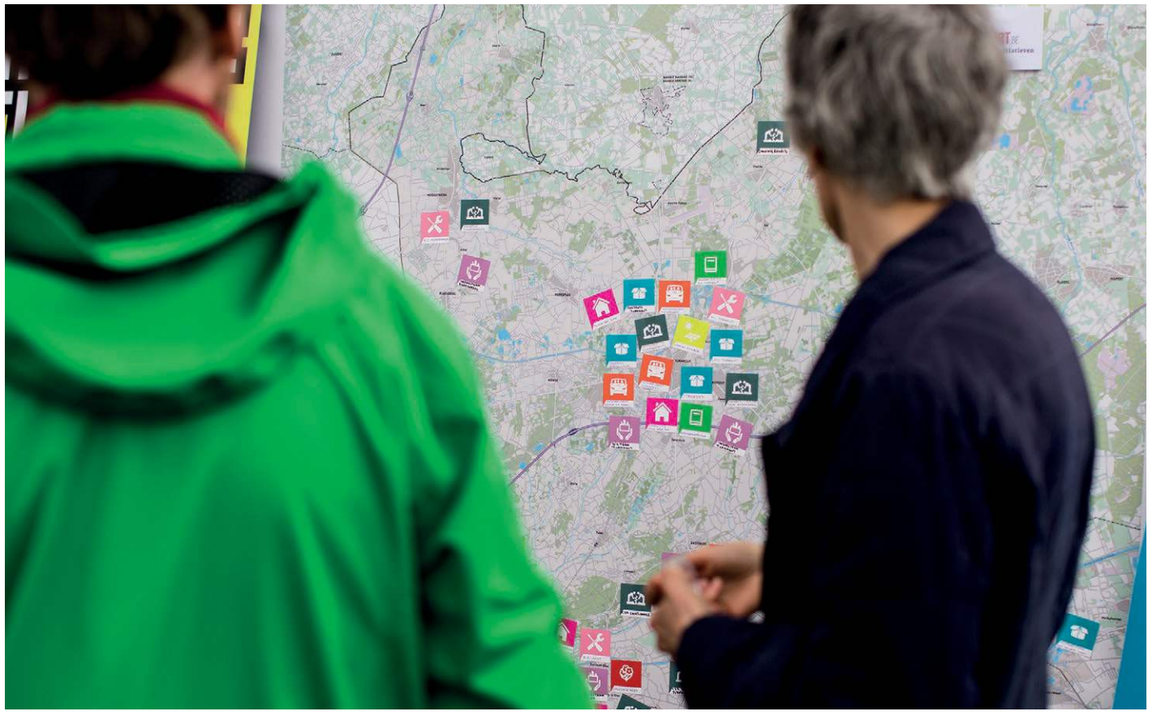

© Koen Broos

hen in contact te brengen met de lokale initiatieven. Je zou ervan versteld staan hoeveel gemeentes vragende partij zijn om meer met burgers samen te werken. De truc is om politici actief te contacteren, zelf je verhaal te vertellen, te tonen wat je al gerealiseerd hebt en dan pas te vragen naar eventuele ondersteuning. Laat je ook niet afschrikken wanneer agenda's even niet overeenkomen, maar ga andere partnerschappen aan. Op een gegeven moment kunnen ze je niet meer negeren.

© Koen Broos

Socius: Wat was jullie sterkte in heel dit proces?

Katrien: We wisten dat het belangrijk was om ons niet te 'moeien' met de werking van de groepen, maar een aanvullende en ondersteunende rol te spelen. Met advies, methodische begeleiding en inspiratie kunnen burgers en groepen zelf ideeën plukken en initiatieven opstarten. Hun motivatie is enorm groot. Dat mag je niet onderschatten. Het idee dat vrijwillige inzet aan het verminderen is, klopt niet. Wanneer mensen iets willen veranderen in hun nabije leefomgeving, wanneer ze het gevoel hebben dat ze gesteund en gehoord worden, dat zaken werkelijkheid kunnen worden, dan nemen zij veel engagement op.

Socius: Projecten zoals Nieuwe Tijden vragen toch ook veel flexibiliteit?

Katrien: Inderdaad, want je weet niet exact waar je zal eindigen. Als team legden we ons een duidelijke doelstelling op, maar het proces, de manier waarop we dat doel realiseerden, werd constant bijgestuurd en aangepast op basis van wat we zagen in onze omgeving en op basis van wat de noden waren van onze doelgroep. Waarom zou je verder werken aan iets waarop niemand zit te wachten? Op de belangrijke momenten kwam ons ganse team samen - financiën, beleid, communicatie, educatie - en bekeken we of we nog steeds in de juiste richting bewogen. Er werd dus regelmatig gemonitord. Door het vertrouwen dat we hadden in onszelf en het systeem waarmee we werkten, konden we ook flexibel naar voren treden. Enorm inspirerend is dat.

Socius: Nieuwe Tijden liep van april tot juni vorig jaar, wat daarna?

Katrien: We hebben eerst goed feestgevierd. Dat is minstens even belangrijk. We wilden iedereen die meewerkte uitgebreid bedanken en in de bloemetjes zetten. Die fun-factor mocht zeker niet ontbreken. Daarnaast hebben we ook veel tijd geïnvesteerd in de evaluatie van de campagne en het in kaart brengen van de impact ervan. We zijn nu aan het bekijken hoe we al deze kennis en ervaring kunnen delen met andere spelers buiten de Kempen. Wij hopen zo ook een steentje te kunnen bijdragen op een breder niveau. Bovendien stuurden we de werking van de Kampus, ons lerend netwerk, ook bij op basis van de extra input die we doorheen de campagne verzamelden. Het netwerk breidt uit en wordt klaargestoomd om steeds grotere uitdagingen te realiseren in de Kempen.

Maud Mertens

NIEUWE TIJDEN IN EEN NOTENDOP

De campagne Nieuwe Tijden van Vormingplus Kempen én lokale duurzame burgerinitiatieven liep van 1 april tot 30 juni 2017 en liet Kempenaars kennismaken met lokale duurzame burgerinitiatieven. Vijf grote evenementen en 105 kleine activiteiten vormden de rode draad doorheen het project. Lokale (burger)groepen of transitieinitiatieven konden daarnaast rekenen op financiële, inhoudelijke en promotionele ondersteuning voor de initiatieven die zij in het kader van Nieuwe Tijden organiseerden.

www.translabk.be

MIJN NETWERK

Een sterk en stevig netwerk waarop je een beroep kan doen als professional ... het is onmisbaar. We trokken enkele sociaal-cultureel werkers aan de mouw en vroegen hen bij wie zijn hun 'mosterd' gaan halen.

MOHAMED EL KHALFIOUI

COÖRDINATOR KIF KIF

Als coördinator neem ik de externe relaties met de overheid en onze partners voor mijn rekening. Ik ben ook verantwoordelijk voor de eindredactie van onze website. Daarnaast hou ik me bezig met het opzetten van activiteiten, studiedagen en vormingen.

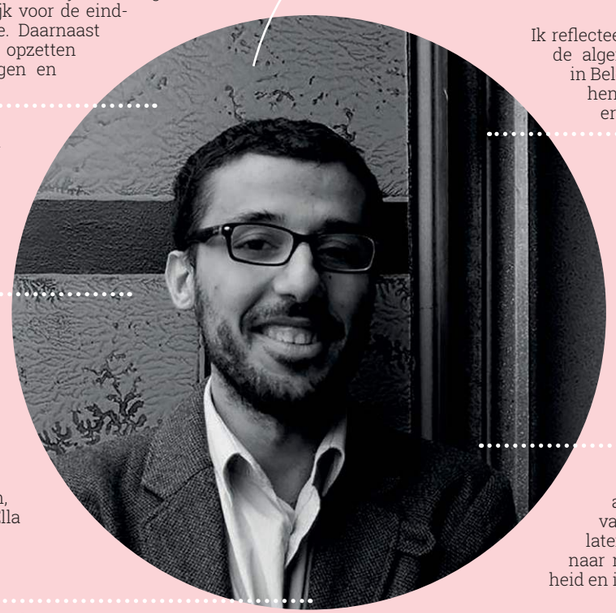

Ik reflecteer graag met mijn vrienden over de algemene politieke ontwikkelingen in België en de rest van de wereld. Met hen kan ik me volledig laten gaan en erop los denken en filosoferen.

De eerste cirkel in mijn professioneel netwerk is die van mijn collega's. Ik vraag meestal raad aan hen. Daarnaast bespreek ik vaak mijn ideeën met mijn team.

Ik heb zeer goede contacten in de academische wereld. Als coördinator volg ik van dichtbij de recentste wetenschappelijke ontwikkelingen rond de thema's diversiteit, discriminatie en racisme. Via mijn contacten wil ik ook graag ons eigen onderzoek ingang doen vinden in de academische wereld.

In tweede instantie bestaat mijn netwerk uit actoren van het maatschappelijk middenveld. Organisaties, bewegingen en instellingen die dezelfde horizon als Kif Kif hebben. Het gaat dan over organisaties zoals Hart Boven Hard, DeWereldMorgen, Karamah, Hand in Hand, Ella vzw enz.

Ik onderhoud heel goede relaties met individuele activisten. Zij zijn in tijden van nood heel belangrijk. Zij laten de samenleving bewegen naar meer sociale rechtvaardigheid en inclusie.

De raad van bestuur en de vrijwilligers bij Kif Kif maken ook deel uit van mijn netwerk. Zij vormen het geweten ervan. Op hen kan ik terugvallen als ik expertise rond een bepaald thema nodig heb.

SOLIDARITEIT IN SUPERDIVERSITEIT

Nooit eerder kwamen zoveel mensen uit zoveel landen naar hier. Het Vlaamse Gewest telt ondertussen meer dan 1,2 miljoen inwoners met een migratieachtergrond. Anders dan in de jaren 1960 en 1970 komen nieuwkomers nu uit alle windstreken, spreken ze verschillende moedertalen, hangen ze uiteenlopende geloofsovertuigingen aan, groei(d)en ze op in een verscheidenheid aan culturele tradities, komen ze naar hier omwille van uiteenlopende motieven en verblijven ze in ons land in verschillende statuten.

Deze superdiversiteit toont zich bij uitstek in de grote steden en bij kinderen. Meer dan negentig procent in de Brusselse basisscholen groeit meertalig op. Maar ook buiten de grote steden zie je de invloed van migratie. In de centrumsteden vind je tal van plaatsen waar mensen van cultureel diverse afkomst samen toeven. Dit zorgt bij een groeiend deel van de bevolking voor onzekerheid. Het zet bestaande vormen van solidariteit onder druk. Ook sociaal-cultureel werkers krijgen steeds meer met culturele verschillen te maken. Hoe kunnen zij solidariteit bevorderen tussen mensen die op het eerste zicht nog maar weinig met elkaar delen?

NIEUWE VORMEN VAN SOLIDARITEIT HIER EN NU

In het boek 'Solidariteit in superdiversiteit' gaat een ploeg van sociologen, sociaalgeografen, pedagogen en politieke wetenschappers op zoek naar solidariteit op plaatsen waar mensen met een diverse afkomst samen wonen, werken, leren en ontspannen. Omdat plaats vaak het enige is wat we nog delen, is het een interessant vertrekpunt om nieuwe vormen van solidariteit voorbij etnische, culturele, sociale en economische verschillen op het spoor te komen. Kleinschalige knooppunten van superdiversiteit bieden de mogelijkheid om op een directe manier te ondervinden hoe we hier en nu met verschil kunnen omgaan. Het zijn ook plekken waar burgers, los van de grote en ideologisch vaak gepolariseerde maatschappelijke debatten, leren in elkaars belang verantwoordelijkheid op te nemen.

TRANSFORMATIE

Uit 21 casestudies besluiten de auteurs dat op plaatsen waar mensen van diverse afkomst samen zijn, de bereidheid om de heersende consensus over het samenleven in vraag te stellen, cruciaal is. Solidariteit in superdiversiteit kan niet altijd en overal steunen op integratie van nieuwkomers in het bestaande systeem.

In een superdiverse samenleving is transformatie dikwijls noodzakelijk. Van solidariteit is vaak pas sprake als we de

"SOLIDARITEIT IN SUPERDIVERSITEIT KAN NIET ALTIJD EN OVERAL STEUNEN OP INTEGRATIE VAN NIEUWKOMERS IN HET BESTAANDE SYSTEEM"

regels, normen, verwachtingen en structuren die het samenleven op een bepaalde plaats vormgeven, fundamenteel willen herdenken. Net dat is de laboratoriumrol van het sociaal-cultureel volwassenenwerk: in maatschappelijke innoverende praktijken experimenteren met nieuwe spelregels als antwoord op complexe samenlevingsvraagstukken. Zo ook met het vraagstuk van de toenemende culturele diversiteit.

BURGERSCHAPSPRAKTIJKEN

Solidariteit steunt in sterke mate op het formeel lidmaatschap van een nationale gemeenschap. Burgers met een wettelijke status hebben toegang tot allerlei (herverdelende) voorzieningen. In een superdiverse samenleving is deze toegang niet langer voor iedereen gelijk, noch verzekerd. Dat is ook in het domein van de vrije tijd merkbaar. Ondanks inspanningen om participatie te bevorderen en voor een meer evenredige deelname te zorgen, spelen zowel culturele verschillen als socialisatiemechanismen een belangrijke rol in de wijze waarop we al dan niet deelnemen aan door de overheid ondersteunde en erkende vrijetijdsinitiatieven (Smits et al., 2015).

Los van status zijn burgerschapspraktijken cruciaal om nieuwe vormen van solidariteit in een superdiverse samenleving te ontwikkelen. In zo'n praktijken worden bijvoorbeeld discriminatie en onrecht bespreekbaar. In sommige gevallen leiden deze praktijken tot claims waarbij burgers noden, behoeften en alternatieven articuleren en op de publieke agenda plaatsen. Op die manier dragen ze bij tot de ontwikkeling van nieuwe vormen van solidariteit in superdiversiteit. Vormen die niet gebaseerd zijn op integratie in een heersende orde, maar net nieuwe ervaringen, denksporen, afspraken en spelregels mogelijk maken.

Heel vaak scheppen beroepskrachten en deskundige vrijwilligers voorwaarden om maatschappelijke kwesties bespreekbaar te maken. Zij ondersteunen het articuleren van claims en zorgen voor gepaste vormen om die claims ook daadwerkelijk te richten tot een relevant publiek. Het sociaal-cultureel werk biedt uitgelezen kansen om te experimenteren met nieuwe vormen van solidariteit. Het engagement van burgers gaat er verschillende kanten uit qua inhoud, vorm en focus. Net daarom vinden veel maatschappelijk bewogen burgers er een goede uitvalsbasis om invloed uit te oefenen op andere levensdomeinen.

ONDERBREKEN

Hier en nu leren zowel individuen als gemeenschappen hoe ze aan de slag kunnen gaan met de verschillen die superdiversiteit oproept. Naast kwalificerende en socialiserende leerprocessen zijn vooral andere leerprocessen noodzakelijk om innovatieve vormen van solidariteit mogelijk te maken. Leerprocessen die onderbreken, vanzelfsprekendheden uitdagen en de positie van waaruit we gewoonlijk spreken en handelen, in vraag stellen. Zo'n processen zijn cruciaal om een stap verder te zetten dan sociale cohesie en ook nieuwe vormen van solidariteit in superdiversiteit te ontwikkelen. Pas wanneer mensen ertoe komen posities en gangbare manieren van handelen in vraag te stellen, krijgen transformatieve vormen van solidariteit een kans.

"VRIJETIJDSPRAKTIJKEN SLAGEN ER PAS IN OM SPECIFIEKE GROEPEN EEN PLAATS TE GEVEN ALS ZE OOK HUN EIGEN STRUCTUREN IN VRAAG WILLEN EN DURVEN STELLEN"

© Sharat Ganapati - Lic. Creative Commons

Superdiversiteit daagt ook het sociaal-cultureel werk zelf uit. Heel wat initiatieven in dit werkveld staan principieel voor iedereen open. Tegelijk stellen veel initiatiefnemers vast dat inclusie van cultureel diverse groepen lang niet altijd lukt. Als antwoord ontwikkelen we doelgroepgerichte projecten om specifieke groepen naar het algemene aanbod te leiden. Zo'n projecten stomen deze groepen klaar voor integratie in het 'reguliere' vrijetijdsaanbod. Maar een toeleidingslogica strookt niet altijd met de ambities van de deelnemers zelf. Vrijetijdspraktijken slagen er pas in om specifieke groepen een plaats te geven als ze ook hun eigen structuren in vraag willen en durven stellen.

BRONNEN VAN SOLIDARITEIT

Het geloof in de kracht van ontmoeting is groot in het middenveld en bij beleidsmakers. Veel initiatieven proberen daarom segregatie tussen mensen met een verschillende culturele achtergrond tegen te gaan. Bij pleitbezorgers van de sociale mix spelen twee verschillende argumenten. Aan de ene kant heb je een groep die in segregatie het gevaar van een gebrekkige socialisatie in de Vlaamse normen en waarden ziet. Aan de andere kant is er een groep die in ontmoetingen kansen ziet om vanzelfsprekendheden in vraag te stellen.

Ook het sociaal-cultureel werk levert inspanningen om ontmoetingen over culturele verschillen heen mogelijk te maken. Ontmoetingsactiviteiten die opgezet zijn binnen een bestaande culturele traditie vormen meer dan eens een drempel voor deelnemers die deze traditie niet delen. Is er over de aard van, en de voorwaarden tot, ontmoeting onderhandeling mogelijk vanuit verschillende tradities dan kan ze solidariteit in superdiversiteit versterken.

Ontmoeting is zelden of nooit de enige bron van solidariteit. In de casestudies komt ontmoeting meestal voor in combinatie met andere bronnen. Naast wederzijdse afhankelijkheid roept ook strijd vaak een gevoel van lotsverbondenheid en een bereidheid om te delen op. Het ongedwongen karakter van de vrije tijd maakt mensen net meer afhankelijk van elkaars inzet. Solidariteit kan ook voortkomen uit een gevoel van onrecht of discriminatie. Een gevoel waar mensen ook in hun vrije tijd expressie aan geven via gezamenlijke strijd tegen armoede en racisme.

DE SOCIAAL-CULTUREEL WERKER AAN ZET

Solidariteit in superdiversiteit komt niet vanzelf tot stand. De casestudies tonen keer op keer aan hoe professionele inzet van beroepskrachten en vrijwilligers bepalend is. Professioneel handelen met het oog op solidariteit in superdiversiteit is allesbehalve evident. Er bestaat geen handboek dat je van naaldje tot draadje uit de doeken doet hoe je dit aanpakt. Om een diverse groep mensen op weg te zetten naar een gevoel van lotsverbondenheid dat leidt tot delen, moeten professionals telkens opnieuw een inschatting maken van de bestaande sociale verhoudingen, van de plaats waar ze zich bevinden, van de professionele interventiestrategieën die er mogelijk zijn, enzovoort.

Vandaar dat je in het boek 'Solidariteit in superdiversiteit' geen 'recepten' vindt die je stap voor stap uitleggen wat je moet doen om werk te maken van een meer solidaire samenleving. Wel tref je er vijf belangrijke strategieën aan die kunnen helpen om te gaan met een aantal steeds terugkerende uitdagingen. Die vijf strategieën maken het mogelijk om transformatie te bewerkstelligen, burgerschapspraktijken te bezielen, onderbrekende leerprocessen te stimuleren en verschillende bronnen van solidariteit aan te boren.

Marc Jans

SOLIDARITEIT IN SUPERDIVERSITEIT

Het boek 'Solidariteit in superdiversiteit' toont hoe solidariteit in superdiversiteit vorm krijgt en professioneel kan ondersteund worden op 21 concrete plaatsen. Plaatsen waar mensen van diverse afkomst elkaar tegenkomen zoals de school, de werkvloer, de woonomgeving, het buurtplein, het clublokaal en het sportveld. 'Solidariteit in superdiversiteit' geeft de lezer een toegankelijke inkijk in deze thematiek. De auteurs tonen dat de uitdaging verder reikt dan sociale cohesie. Daarvoor maken ze gebruik van kernconcepten uit hun interdisciplinair onderzoekswerk: spanningsveld tussen integratie en transformatie, verschillende bronnen van solidariteit, leerprocessen, burgerschapspraktijken en plaats. Tot slot reiken zij handvatten aan om solidariteit in een superdiverse samenleving te ontwikkelen en te versterken.

Schuermans, N., Vandenabeele, J., Oosterlynck, S., Jans, M. & Holemans, D. (2017). Solidariteit in superdiversiteit. Handvatten voor concrete actie. Leuven: Acco.

WIE WE ZIJN & WAT WE DOEN

Onze missie

Socius is het steunpunt voor sociaal-cultureel volwassenenwerk. Wij zijn er voor alle professionals uit de sector en hun organisaties omdat we geloven dat ze wezenlijk bijdragen tot de realisatie van een democratische, inclusieve, solidaire en duurzame samenleving. Die overtuiging vind je ook terug in onze missie die het kloppend hart achter de werking van het steunpunt vormt.

We ijveren voor een democratische, inclusieve, solidaire en duurzame samenleving en zijn ervan overtuigd dat sociaal-culturele praktijken daar wezenlijk tot bijdragen. Daarom ondersteunen we sociaal-culturele volwassenenorganisaties die erkend zijn door de Vlaamse Gemeenschap.

We werken aan de verdere professionalisering van sociaal-culturele werkers en zetten praktijken en het brede werkveld op de kaart.

Vragen en behoeften van onze stakeholders vormen het uitgangspunt van onze werking. Tegelijkertijd nemen we een rol op van inspirator en vernieuwer.

Onze doelen realiseren we klantgericht, met zin voor kwaliteit en respect voor diversiteit. Samenwerken en netwerken staan daarbij voorop.

Als erkend, autonoom en pluralistisch steunpunt zijn we partner van het werkveld en van de Vlaamse overheid.

© Lynn Delbeecke

OPEN AANBOD

Socius biedt een brede waaier van activiteiten aan voor sociaal-culturele werkers en organisaties: workshops, studiedagen, vormingen enz. Dat noemen we ons open aanbod. Al deze activiteiten vind je terug in de agenda op onze website.

VRAAGGESTUURDE WERKING

Daarnaast leveren we ook maatwerk. Zo spelen we in op specifieke behoeften en vragen van één of meerdere organisaties. Vragen die niet altijd beantwoord (kunnen) worden tijdens een vorming, een studiedag of een workshop. Heb je zo'n vraag? Neem dan contact met ons op, dan kijken we of we je kunnen helpen.

AANSPREEKPUNTEN

Sommige ondersteuningsbehoeften zijn specifiek voor bepaalde werksoorten. Daarom is er in het Socius-team voor elke werksoort een aanspreekpunt. Onze aanspreekpunten staan je met raad en daad bij en vormen een gepaste toegangspoort tot het steunpunt.

- **Vormingplus-centra**: bea.elskens@socius.be
- **Verenigingen en etnisch-culturele federaties**: jozefien.godemont@socius.be
- **Bewegingen**: emilie.vandaele@socius.be
- **Landelijke vormingsinstellingen**: gie.van.den.eeckhaut@socius.be

COMMUNICATIE- EN INFORMATIECENTRUM

Naast ons publieksaanbod ondersteunen we de sector ook met actuele informatie. De Socius-website is hierbij jouw kompas en referentiepunt: inspirerende praktijken, het nieuwe decreet, boeiende projecten, onderzoek en relevante publicaties .... je vindt het allemaal online terug.

Daarnaast reiken we je ook via een uitgebalanceerde mix van publicaties, (digitale) tijdschriften, databanken en social media een helpende hand.

We staan voor je klaar

Er staan 16 Socius-medewerkers voor je klaar. Op p. 25 stellen we al onze collega's kort aan je voor. Zo weet je meteen bij wie je voor wat terecht kan.

BELEIDSPLAN 2016-2020: VLOEIBAAR & VERBONDEN

Met onze jaarprogramma's vertalen we de doelstellingen uit ons beleidsplan in concrete acties, trajecten of projecten. We gaven ons beleidsplan 2016-2020 de naam 'Vloeibaar & verbonden'. Die naam kwam er niet toevallig.

Onze heersende samenlevingsmodellen botsen immers op hun grenzen. Door snelle maatschappelijke evoluties worden oude vormen, gewoontes en patronen in vraag gesteld. Deze ontwikkelingen brengen niet alleen uitdagingen met zich mee, ze bieden ook kansen en zijn een motor van dynamiek en verandering. We leven in een tijdsgewricht dat volop in transitie is. We leven in vloeibare tijden.

Ook de sociaal-culturele praktijk, de sociaal-culturele organisaties en het sociaal-cultureel beleid ontsnappen hier niet aan. De praktijk transformeert zich vanuit wetmatigheden die deze veranderende tijd typeren. Er groeit een diepgaand besef dat we verbinding moeten maken, verbonden geraken, willen we het hoofd kunnen bieden aan deze uitdagingen. Praktijkgemeenschappen vormen, samenwerken en netwerken, vitale coalities smeden. Dit vanuit een gemeenschappelijk streven naar sociaal-culturele participatie, naar het opnemen van onze rollen in de samenleving en het vervullen van onze maatschappelijke functies.

In ons beleidsplan 2016-2020 schuiven we vier strategische doelen naar voor:

- Sociaal-culturele beroepskrachten zijn ondersteund in hun professionele ontwikkeling.
- Organisaties uit het sociaal-culturele volwassenenwerk zijn gestimuleerd om missie- en contextgedreven te werken.
- De dynamiek in het sociaal-culturele werkveld om samen een meer inclusieve, democratische, solidaire en duurzame samenleving te realiseren, is versterkt.
- Sector en overheden zijn ondersteund in het ontwikkelen en implementeren van nieuwe beleidskaders.

Wil je meer weten over het beleidsplan 2016-2020 of het jaarprogramma van Socius? Dat kan. Je kan beide publicaties downloaden van onze site. Surf naar www.socius.be/wat-we-doen.

DE WEEK VAN

Corral Guillermo

COÖRDINATOR PASAR VLAAMS-BRABANT

Pasar zet zich al 80 jaar in om het recht op vrije tijd en de zinvolle beleving ervan te verdedigen. Dat doet Pasar met diverse bewustmakingsacties en dankzij het engagement van duizenden vrijwilligers die jaarlijks voor de organisatie van evenveel vrijetijdsactiviteiten zorgen. Wandelen, fietsen, kamperen, … de creativiteit en motivatie van deze mensen kent geen grenzen.

MAANDAG 27 NOVEMBER De week begint met een goede tas koffie en een sessie e-mails. We hebben als procesbegeleider een zeer sociale job waardoor we regelmatig in contact komen met anderen. Toch is de tijd die we achter een computerscherm doorbrengen niet te onderschatten. Zeker in ons geval niet, omdat elke coördinator dagelijks tussen de 300 en 500 vrijwilligers ondersteunt.

DINSDAG 28 NOVEMBER Mijn collega Alain en ik zijn bezig met de laatste voorbereidingen van ons Pasarcafé, een avond waar we meer dan 15 afdelingen proberen te informeren over de huidige koers van Pasar. Onze vereniging speelt op dit moment een zeer belangrijke rol bij het promoten van een zinvolle vrijetijdsbeleving en elk van onze vrijwilligers is van essentieel belang om onze missie waar te maken.

WOENSDAG 29 NOVEMBER Vanavond schiet ik in actie tijdens het Pasarcafé in Mechelen. Naast het informerende gedeelte is dit moment zeer belangrijk om ideeën uit te wisselen. Na een vruchtvolle vergadering vertrekken vrijwilligers en procesbegeleiders zeer tevreden naar huis. Een deel van deze groep heeft vanavond besloten om een gezamenlijk initiatief te organiseren in 2018 en dat zien we als vereniging natuurlijk graag gebeuren!

DONDERDAG 30 NOVEMBER Ik werk nog maar een jaar bij Pasar vzw en het is soms zoeken naar de juiste antwoorden en een goed evenwicht in mijn functie. Gelukkig kan ik steeds bij een hele groep toffe collega's terecht als het nodig is. Om de twee of drie weken komen we bijeen. We kunnen dan horen waar andere coördinatoren mee bezig zijn en we bepalen als team samen hoe we de volgende periode gaan aanpakken. Het is ook een moment om de stem van onze vrijwilligers te laten horen zodat alle niveaus van onze organisatie op de hoogte zijn van de standpunten, tevredenheid en frustraties van onze vrijwilligers.

VRIJDAG 1 DECEMBER Vandaag organiseren we Pasarcafé in Overijse. We verwachten een groot deel van onze vrijwilligers uit Vlaams-Brabant. Het is voor mij ook het eerste contact met deze groep nu dat ik verantwoordelijke ben geworden voor Pasar in de provincie Vlaams-Brabant. Een leuke avond waar we speciale aandacht geven aan onze campagneactie van 2018, de Pak je tijd-plekjes. We willen ermee de aandacht leggen op het belang van kwalitatieve fysieke ruimtes om een zinvolle beleving van vrije tijd te bevorderen. Een grote droom maar gelukkig kunnen we op de expertise en motivatie van bijna 3.000 vrijwilligers rekenen.

ZATERDAG 2 DECEMBER Eindejaarsfeest voor alle vrijwilligers in de provincie Antwerpen. We genieten ervan om de vele activiteiten van 2017 in de kijker te zetten. Het is voor mij ook een beetje afscheid nemen na een jaar als verantwoordelijke in deze provincie. Het is zeer fijn om op deze manier een onvergetelijk jaar te kunnen afsluiten!

EEN WARM NEST

voor innoverende ideeën

Welkom in de Stuyverij, een plek waar niet bijen de bloemen bestuiven, maar mensen elkaar prikkelen met ideeën en zo elkaar helpen floreren. We kruipen achter het fornuis bij Eline, coördinator van deze gezellige broedplek in hartje Kortrijk.

Eline Charles: "De Stuyverij werd uit de grond gestampt door mijn collega Eefje nadat zij een jaar door Brazilië had getrokken. Eefje wilde haar leven opnieuw in balans krijgen en de stress rond de combinatie van werk, gezin en vrije tijd naar een gezond evenwicht brengen. Haar idee was om één grote open ruimte te creëren, een soort van huiskamer, waar mensen op eigen initiatief kunnen binnenwandelen, waar ze kunnen thuiskomen en onthaasten, zonder druk van buitenaf."

De eerste activiteiten van de Stuyverij, waren de Openhuisdagen. Hiermee wilde het team kijken wat er spontaan en organisch zou gebeuren als je mensen samenbrengt in een living - de broedplek - waar ze gemoedelijk kunnen zitten en in alle rust ideeën kunnen laten sudderen.

"Onze bezoekers begonnen op eigen initiatief uit te wisselen. Iemand wist bijvoorbeeld iets over brood bakken, anderen wilden graag bijleren en vervolgens gingen ze samen aan de slag in de keuken. In de Stuyverij brengt iedereen die binnenwandelt een verhaal mee. Onze bezoekers willen zinvol hun tijd besteden, zijn zoekende naar zingeving en balans, broeden op ideeën of weten net even niet waar ze naartoe willen en zoeken daarom inspiratie. Wat hun beweegreden ook is, onze 'broedplek' biedt hen de mogelijkheid om zich te onttrekken aan de dagelijkse sleur. De mentale ruimte die dan vrijkomt - door rust en door uitwisseling - zorgt ervoor dat zij opnieuw mogelijkheden zien, ideeën verder ontwikkelen en aan de slag gaan met hun eigen of gemeenschappelijke projecten."

Zo is er bijvoorbeeld Cokido, een project dat een antwoord biedt op de groeiende vraag naar kinderopvang tijdens de schoolvakanties bij ouders en grootouders. Het project ontstond doordat een groep ouders de koppen bij elkaar stak en een systeem uitdacht waarbij een beurtrol werd uitgewerkt voor de opvang van hun kinderen.

"De projecten die in de Stuyverij ontstaan, de ervaringen die daarmee gepaard gaan en de kennis die er voortvloeit, bundelen we achteraf tot een methodiek die deelbaar en schaalbaar is. We zien het als onze taak om mee naar oplossingen te zoeken voor problemen in de maatschappij. De thema's waarop we inzetten gaan breed. Zo is er Quatre Car, een sociale foodtruck. Deelnemers - vaak mensen die in moeilijke situaties zitten - ervaren al doende hoe ze een gezonde, bewuste en lekkere maaltijd kunnen bereiden met voedseloverschotten uit de buurt, én voor de buurt. De maaltijden worden daarna verkocht tegen een vrije bijdrage."

Het vrij experimenteren van de voorbije 4 jaar in de broedplek, evolueerde ondertussen naar tweewekelijkse co-werklabs, waarin mensen vanuit alle uithoeken van Vlaanderen elkaar ontmoeten. Iedereen krijgt tijdens een sessie de mogelijkheid om gedurende 7 minuten een idee of een vraag voor te leggen, waarop de anderen feedback geven en de groep zo elkaar versterkt.

"De mensen in de co-werklabs die projecten opstarten, noemen we onze 'bestuyvers'. Zij stappen bij ons in een groeitraject en

© De Stuyverij

worden gecoacht op vlak van zingeving of balans, maar ook bij het opstellen van bijvoorbeeld zakelijke groei- en sociale businessmodellen. Een jaar lang doorlopen zij dit traject tot hun doelstelling bereikt is. Daarna helpen we de bestuyver verder met promotie en netwerking via onze website. De bedoeling is wel dat de bestuyver en zijn project zelfstandig verder evolueren na de coaching. Zo begon iemand onlangs in bijberoep zijn eigen fietstaxi, waarmee hij nu toeristen in Kortrijk rondrijdt. Een andere bestuyver

© De Stuyverij

richtte haar eigen webinar op over balans en tot rust komen."

De Stuyverij wordt als organisatie niet gesubsidieerd. Elke medewerker is verantwoordelijk voor zijn of haar eigen inkomsten. Zo verhuurt Eline de ruimtes van de Stuyverij aan particulieren en organisaties. Haar collega's Eefje en Tine halen dan weer inkomsten uit de coaching van externen bij het opstarten van hun eigen broedplek. Per project gaat de Stuyverij op zoek naar een geïntegreerd verdienmodel. Voor het project Cokido werd bijvoorbeeld een app ontwikkeld.

"Het voordeel van niet gesubsidieerd te zijn, is dat we de eerste jaren erg breed konden gaan met onze werking. Als beginnende organisatie wisten we nog niet helemaal welke stappen we wilden zetten. Een aanvraag voor subsidies zou er toen voor gezorgd hebben dat we ons onmiddellijk hadden moeten begrenzen, omdat je aan bepaalde voorwaarden moet voldoen. Niet afhankelijk zijn van externen, betekende voor ons beweeglijkheid en zorgde voor experiment én ruimte om uit te zoeken waartoe we wilden evolueren. In het begin was het hier ook echte chaos. Maar ik ben trots om te zeggen dat we er als organisatie in geslaagd zijn die chaos te lezen, te verbinden, er betekenis aan te verlenen, op te schalen en te vertalen in methodieken."

Een ander succesverhaal was het project 'Arc de Triomphe': een levensgrote ark met geefkastjes waarin buurtbewoners 'cadeautjes' konden leggen. De spullen die werden gedoneerd, werden vervolgens verzameld en opnieuw verdeeld onder de partnerorganisaties - voornamelijk organisaties die werken met mensen in armoede. Een kolossaal samenwerkingsverband dat burger, handelaars, sociaal netwerk en bestuur doet cocreëren en samenwerken gedurende de eindejaarsperiode.

"Elk jaar krijgt de 'Arc de Triomphe' een nieuwe vorm. Dit jaar organiseren we 'Marct de Triomphe'. Alle participerende organisaties en burgers mogen op deze markt spullen verkopen en verbindende activiteiten organiseren. Alles wat betalend is, wordt gefinancierd met vrije bijdragen. Een collectieve geefperiode waarbij je jezelf niet bankroet maakt, maar ontdekt dat geven geen geld hoeft te kosten. Op het einde worden alle opbrengsten weer verzameld en verdeeld onder de deelnemers. Een mooi voorbeeld van een grootschalig co-creatief en participatief project."

"Ook als team werken we organisch. We hebben geen beleidsplan, maar komen tweewekelijks samen om te bekijken welke stappen we willen zetten. We werken niet met functies, maar met rollen. We kijken naar waar een collega goed in is en wat hij of zij graag wil uitproberen. Zo krijgt iedereen de mogelijkheid om te groeien en te experimenten op die vlakken die hij of zij belangrijk vindt. Je zou kunnen zeggen dat ook elk teamlid een eigen professioneel leertraject doorloopt."

De toekomst ziet er in ieder geval rooskleurig uit voor de Stuyverij. Onlangs sleepten ze een DesignX50 Award binnen voor hun project Cokido (een award uitgereikt door het partnernetwerk Designregio Kortrijk). Welke plannen heeft het team nog?

"Onze eerstvolgende ambitie, wordt de oprichting van onze coöperatie. We willen de broedplek als methodiek gaan implementeren in heel Vlaanderen, maar ook daarbuiten. Met Cokido trekken we bijvoorbeeld binnenkort al naar Europa. Elk teamlid van de Stuyverij komt uit de privésector, maar wil het 'anders' doen. De ondernemerszin hebben we dus wel te pakken. We zijn niet bang om te springen. Dat stelt ons in staat tot grootse dingen."

Maud Mertens

MIJN NETWERK

Een sterk en stevig netwerk waarop je een beroep kan doen als professional ... het is onmisbaar. We trokken enkele sociaal-cultureel werkers aan de mouw en vroegen hen bij wie zij hun 'mosterd' gaan halen.

SITA VREELING

COMMUNICATIE- EN ICT-MEDEWERKER
VORMINGPLUS REGIO MECHELEN

Als communicatiemedewerker zorg ik ervoor dat de brochure en ander promotiemateriaal tijdig de deur uitgaan. Ook het online luik van onze werking neem ik voor mijn rekening. Daarnaast hou ik een oogje op de ICT-apparatuur en snel ik te hulp wanneer er problemen zijn.

Ik werk al jaren in deze sector. Dat betekent dat ik heel wat mensen ken die ik kan aanspreken over allerhande thema's: personen met een handicap, erfgoed, welzijn, armoede, diversiteit, ... Ik probeer ook op de hoogte te blijven via nieuwsbrieven, tijdschriften en sociale media. Of door deel te nemen aan studiedagen. Het liefst over communicatie. Dan kom ik vaak mensen tegen die hetzelfde doen in de sociaal-culturele sector. Dat zijn de momenten waarop ik inspiratie opdoe. Trouwens, de collegagroep van de Vormingplus-medewerkers geeft me ook talloze communicatietips..

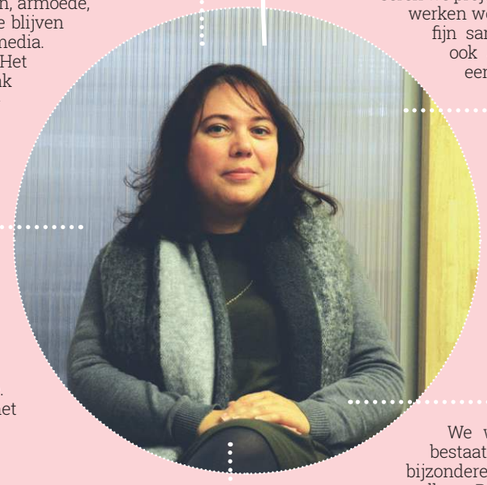

Wisselwerking in communicatie is cruciaal. De samenwerking met een organisatie als ARSENAAL/ LAZARUS is hiervan een goed voorbeeld. Mijn contacten verlopen daar via Inge Geens, zij zorgt voor de artistieke coördinatie & communicatie. We maken elkaars aanbod bekend - in het bijzonder onze gezamenlijke projecten.

In het voorjaar van 2017 zijn we verhuisd naar de Adegemstraat, midden in de Heihoek. We merkten van dag één al dat deze diverse buurt leeft. De buurtwerking werd direct één van onze nieuwe partners. Zij helpen ons de buurt en haar bewoners beter te leren kennen en wij bieden hen een duurzame samenwerking aan.

De stad Mechelen is een erg belangrijke partner in ons netwerk. Zij maakt ons aanbod mee bekend via UiT in Mechelen. Onze cursisten kunnen ook punten sparen tijdens onze cursussen via de UiTPAS-zuil. Tijdens evenementen werken we vaak samen met Mechelen Klimaatneutraal. Samen kiezen we voor duurzaamheid tijdens Ottertrotter of UiT zonder uitlaat. Op die manier leren ook heel wat passanten ons kennen. In de stad zelf organiseren we projecten rond diversiteit. Op die manier werken we ook aan een warme stad waar het fijn samenleven is. We hebben daardoor ook aanspreekpunten bij groepen met een migratieachtergrond.

Eén van onze prioriteiten is het dichten van de digitale kloof. In onze regio zijn de bibliotheken daarin een onmisbare schakel. Hierdoor kunnen mensen op een toegankelijke en laagdrempelige manier aan ons ICT-aanbod deelnemen. We hebben reizende laptopklas die telkens wordt opgehaald door de technische dienst van de verschillende gemeenten.

We werken in een team dat alleen bestaat uit vrouwen. Dat zorgt voor een bijzondere dynamiek. We zijn erg zorgzaam voor elkaar. De educatieve medewerkers bezorgen mij inhoudelijk heel wat informatie die ik kan gebruiken voor onze sociale media. Ze zijn ook het ideale klankbord. De administratieve collega's zijn dan weer mijn steun en toeverlaat als het op ons registratiesysteem Salesforce aankomt. Van mijn coördinator krijg ik voldoende vrijheid om binnen mijn opdracht mijn creativiteit bot te vieren.

BRIEFWISSELING

Annelies en Stefanie leerden elkaar kennen tijdens de collegagroep 'Communicatiemedewerkers' van Socius. Zij schrijven elkaar over hun job, hun ervaringen tijdens de collegagroep en hun appreciatie voor elkaar.

Dag Annelies,

Leuk dat ik je een briefje mag sturen. Jij bent communicatieverantwoordelijke bij WISPER, ik geef de communicatie (mee) vorm bij Autodelen.net. Twee heel verschillende organisaties, en toch blijken tijdens de collegagroep, vele inzichten, strategieën en soms ook wel frustraties gedeeld te zijn.

WISPER zelf ken ik niet goed. Ooit, in een 'ik-weet-niet-wat-ik-wil'-fase, had ik me ingeschreven voor een introductie 'hedendaagse dans'. Na enkele lessen waarbij ik me al rollend aan de vloer moest overgeven, hield ik het voor bekeken. Er is aan mij geen groot danser verloren gegaan.

Mobiliteit is wél mijn ding, of toch de duurzame variant. Tegen 2020 wil Autodelen.net 100.000 autodelers in Vlaanderen. Maar meer nog dan dit kwantitatieve streefdoel willen we zoveel mogelijk doelgroepen bewust maken van hun mobiliteitsgedrag: door te bundelen, informeren, sensibiliseren, lobbyen, innoveren, participeren, ... En door autodelen niet los te denken van bijvoorbeeld wandelen, fiets, trein, bus, carpoolen.

Heel wat zaken werden het voorbije jaar tijdens de collegagroep besproken. Zelfs - op het eerste zicht - kleine tips en tricks maakten in de praktijk een groot verschil voor mij. Al zou ik nu beter de workshop 'storytelling' opfrissen, het is toch vooral de les rond 'gedragsverandering' die me het meest is bijgebleven. Misschien wel dankzij de enthousiaste, aanstekelijke stijl waarmee Fran Bambust, bezieler van het 7E-model, de workshop gaf.
"Een auto staat voor 95% van de tijd stil", begin ik veelal mijn presentaties. "Amai", hoor ik mijn publiek dan denken. Maar wat brengt dit bij mijn toeschouwers teweeg? Niets. "Onze beslissingen baseren we grotendeels op emotie en patronen", zegt Fran. Samen met haar oefenden we even met het thema 'autominderen'. Dat dit heel complex bleek te zijn, was voor mij, in tegenstelling tot anderen, geen verrassing. Het voelde dan ook bijna als een troost toen Fran ons vertelde dat de omslag naar duurzame gedeelde mobiliteit wellicht een gedragsverandering vergt over generaties heen.

Autodelen groeit de laatste jaren hard en zal de komende jaren blijven groeien. Maar de autoverkoop blijft ook stijgen en mensen aan het autodelen krijgen - en indirect ook meer uit de auto - is heel moeilijk. Onze ruimtelijke planning, wegen, infrastructuur, woningen, woon-werkverkeer ... De wereld waarin we leven is uitgebouwd met vooral de auto in gedachte en het beleid blijft de auto bevoordelen - niet enkel financieel - ten koste van meer duurzame alternatieven. Maar dat deze auto bijna 60% van de publieke ruimte inpalmt en files, onveilige wegen en zware luchtvervuiling veroorzaakt, dringt nog bij te weinig mensen door.
Gelukkig zijn er momenteel mensen die een keuze aan het maken zijn: de auto is aan vervanging toe; of staat te vaak stil en wordt hierdoor duur; of door jobverandering is er plots dat treinabonnement, of de auto mag de stad niet meer binnen ... Veel situaties waarbij mensen een opening naar gedragsverandering toelaten. Laten we eerst deze personen helpen bij hun keuze, kijken wat ze nodig hebben, hen hun positieve ervaringen laten voortvertellen ... en de rest zal volgen. Misschien niet binnen enkele jaren maar dan toch de komende decennia.

Tot zover mijn betoog; graag sluit ik af met WISPER! Hopelijk lukt het jullie om in kortere tijd doelgroepgericht een actief en geïnteresseerd publiek te bereiken. Je vreesde heel even dat je de creativiteit van je voorganger niet evenaarde. Je opmerkingen, inzichten, voorbeelden, ... die je deelde met de collegagroep lijken dit allesbehalve te bevestigen. WISPER heeft duidelijk een sterke, gedreven, communicatieve kracht in haar midden!

Stefanie De Puydt
Autodelen.net

Beste Stefanie,

Van de lat hoog leggen gesproken! In jouw brief is duidelijk een rasechte communicatievrouw aan het woord. En niet alleen dat: van elke zin druipt de drive voor jouw organisatie Autodelen.net en waar ze voor staat. Een gedrevenheid die volgens mij elk van onze compagnons uit de collegagroep 2017 in zich heeft zitten.

En zo hebben we toch allemaal minstens één stevig punt gemeen, ondanks de uiteenlopende organisaties van waaruit we voor onze bijeenkomsten gezamenlijk naar Brussel afzakten. Het werd door verschillende sprekers een paar keer al lachend aangehaald tijdens de sessies: in onze sector zit je niet voor het geld. Klopt, denk ik dan, in onze sector zit je omdat je gelooft dat jouw organisatie - vergeef mij de korte opstoot van melig taalgebruik - onze samenleving tot een betere plaats maakt.

Voor mij geldt dat alleszins enorm als ik denk aan wat we bij WISPER doen. Want artistieke cursussen organiseren draait om zoveel meer dan gewoon 'cursusboerke' spelen. Het gaat om mensen met mensen verbinden. Om creatief en artistiek potentieel los te maken, te stimuleren en vrij spel te geven. Om de grenzen van de comfortzone open te breken en daarbij tot resultaten te komen die heel vaak de verwachtingen van onze eigen deelnemers, docenten en hun publiek overtreffen. Telkens ik weer getuige ben of zelf deel uitmaak van zo'n moment, raak ik nog meer overtuigd van de maatschappelijke kracht van kunst en kunsteducatie. Het resultaat: nog meer goesting om die boodschap rond te bazuinen en het inhoudelijke werk van mijn collega's te ondersteunen.

Tijdens de bijeenkomsten kon ik regelmatig uit jouw woorden opmaken dat het promoten van autodelen soms aanvoelt als vechten tegen de bierkaai. Ook voor mij een herkenbare verzuchting. Vóór WISPER werkte ik op de communicatiedienst van een ngo voor ontwikkelingssamenwerking. Ik kan dus wel een woordje meepraten over het ontmoedigende gevoel dat de wereld geen oren lijkt te hebben naar de boodschap van de organisatie waar je zelf zo in gelooft.

Daarom slaakte ik net als jij inwendig dezelfde zucht van opluchting bij het horen van de verlossende woorden tijdens de sessie van Fran Bambust: ingrijpende gedragsverandering en duurzame sensibilisering, dat kan generaties lang duren. En trouwens: voor elke vijftig paar dovenmansoren is er wel weer eentje tot wie het wél doordringt. Zeker als je je boodschap brengt vanuit de oprechte en aanstekelijke overtuiging die iemand als jij al van ver uitstraalt.

Het was dan ook fijn om je daarnet op het afsluitend rondje van onze laatste bijeenkomst te horen zeggen dat je zelf ook een klik hebt gemaakt: niet moedeloos worden van iedereen die het nog niet begrepen lijkt te hebben, maar content zijn met degenen die je al wel over de streep hebt kunnen trekken.

En tot die laatste groep mag je mij intussen trouwens ook rekenen: ik heb het schrijven van deze brief daarnet even onderbroken om me in te schrijven voor mijn eerste autodeel-infosessie bij Dégage. En sta me toe, misschien moet jij de wereld der artistieke cursussen toch ook nog eens een kans geven? Dans mag dan wel niet je ding zijn, we hebben ook nog cursussen rond theater, muziek, beeld, fotografie en literatuur! Geloof mij, het is serieus de moeite.

Ik wens je alvast een autoluw 2018 toe vol kleine en grote communicatieve eureka-momentjes!

Annelies Vereecke
WISPER

SHARING IS CARING

© Citizenne

"*Je mets des étiquettes sur la police aussi?*" vraagt Souad me aarzelend. "*Natuurlijk*", antwoord ik ondeugend. Vandaag is ook de arm der wet gelijk voor de wet. Alle gasten aan tafel krijgen een vijftal etiketten opgekleefd met hun naam, hobby's, gewoontes, enz. Het vormt de basis voor een ongedwongen gesprek. De lange tafel staat feestelijk gedekt op het gemeenteplein van Molenbeek voor een iftar, een traditionele maaltijd tijdens de ramadanmaand, na zonsondergang.
De guestlist voor vanavond: bewoners, politici en politie uit 'hartje Molenbeek'.

De avond valt over het plein. Het beton houdt de warmte van de zon vast. Onze tafel is gedekt voor veertig. Ons plan om buiten te eten wordt bijna letterlijk weggeblazen. Wat 's middags nog een zacht briesje was, is een stevige wind geworden. Geregeld zie ik mijn collega's het plein op lopen achter servetten en papieren. 'Binnen, buiten, binnen, buiten, binnen, buiten', staan we als een meditatieoefening anderhalf uur lang te proclameren. Niemand heeft zin om te verhuizen. Iedereen wil buiten eten. Die kans krijg je niet vaak. De lange tafel staat dwars over het gemeenteplein van Molenbeek, een van de eerste shared spaces van België, een revolutionair concept in mobiliteitsland. Het basisidee gaat tegen alle logica in: haal de signalisatie (lijnen, stoepen, lichten, borden) weg en de veiligheid verhoogt. En toch werkt het. Om de eenvoudige reden dat iedereen opnieuw oplet, iedereen let op iedereen.

De plek van deze iftar staat bol van de symboliek, het recent heraangelegd gemeenteplein is een 'shared space'. Er zijn geen grenzen, geen voorgeschreven regels of hokjes. De perfecte plek voor ontmoeting. Op de hoek van het plein: de Brass'Art, een cultureel ontmoetingshuis waar je zowel een heerlijk geurende muntthee als een lokaal gebrouwen biertje kan krijgen. Twee werelden die elkaar vinden bij een artistieke interventie, een djembee-jamsessie of een andere bijeenkomst. Voor de Brass'Art, één lange gastentafel, voor meer mensen gedekt dan we verwachten.

Hier en daar op het plein nog een geparkeerde wagen, die snel verdwijnt als onze gasten het plein opwandelen. Later zal blijken dat ze niets te vrezen hadden. Deze politieagenten zijn een extra patrouille die tijdens de ramadanmaand het leven in Molenbeek in goede banen leidt. En volgens hen zijn er geen grote veranderingen, enkel de parkeerproblemen zijn nog groter. Want van her en der komen mensen hun inkopen doen, met de nodige overlast tot gevolg. De politie heeft begrip voor de parkeerproblemen en halen dus niet snel hun boekje boven. Maar het moet wel vooruitgaan, dus dubbelparkeerders worden opgejaagd met de sirene en een boze blik. Wie wel zonder pardon op de bon vliegt zijn de snelheidsduivels die over het plein razen, nochtans een zone 30. Een jonge politieman noteert minutieus het uur van doorkomst, met de belofte om straks op de camera de nummerplaten te zoeken. Twee bewoners met eenzelfde allergie voor mensen met een zware voet, raken meteen in een geanimeerd gesprek met de politiemannen.

Wie minder spontaan een gespreksonderwerp vindt, kan aan de slag met de etiketten die Souad op alle gasten kleefde. Wat doe je graag? Waar kom je vandaan? Wat typeert je? Niemand ontsnapt aan haar klein spervuur van vragen. 'Politie' staat in het groot op hun vest, maar de kleine etiketten leren ons ook dat er een schrijver tussen zit, mama's en papa's, fietsers en wandelaars. 'Chanteuse' (zangeres) staat op een etiket van de perfect tweetalige, roodharige hoofdcommissaris. "Ik las even chieuse (zaag)", zegt de jonge politieagente giechelend. "Ja, dat ook!" lachen ze in koor.

Mijn tafelgenoten zijn serieuzer. Ik vraag de politieman voor me of hij graag in Molenbeek werkt, zijn tongval is duidelijk niet van hier. Hij vroeg zelf een overplaatsing aan van Dendermonde naar Brussel. Hij was een van de eerste ter plaatse in de crèche waar Van Gelder twee baby's neerstak. Zijn stem kraakt. We begrijpen elkaar, hij heeft twee kinderen van vier en zes. Mijn baby van 7 maanden zit vrolijk op mijn schoot met zijn vork te spelen, zorgeloos.

Wie verzorgt deze avond? De vraag wordt meermaals gesteld en de bedankingen vliegen in het rond. Het is collega Fatima die exact een week geleden een foto zag op de sociale media van een iftar voor politie in Nederland. Ze liet wat ballonnetjes op en het is schepen Sarah Turin die eentje oppikt. "Zeg mij waar en wanneer en ik kom met een paar politiemensen." Het uur is vrij simpel, de plek is ook snel gekozen en het menu laten we aan Sabah over, onze vrijwillige topchef. Ze heeft haar organisatietalent nodig want de rust en het ongedwongene aan de tafels staan in schril contrast met de drukte binnen. Het is een geïmproviseerde keuken waar Sabah de laatste mise en place doet, voor alles richting tafels verdwijnt. Een mocktail, exotic of berry's, in een lang glas met suikerrand en vrolijk rietje. Grote traditioneel beschilderde soepkommen met de onmisbare harira-soep. Abdel loopt nog

© Citizenne

van Brass'Art, zijn gitaar. Hij is een geboren straatmuzikant, we verwachten een ingetogen Arabische melodie, maar speciaal voor vanavond wil hij tweetalig zingen. Eerst kiest hij voor Brel, 'Ne me quitte pas' en nadien voor eigen werk. In het Nederlands bezingt hij een van zijn grote liefdes "in hartje Molenbeek, liet ze me in de steek". Hilariteit alom. Zelfs de knapste koppen lopen wel eens een blauwtje, beaamt ook een spierbundel in uniform. Er wordt veel gelachen en passanten kijken vragend. De politie die het gezellig maakt, dat is nieuw! Nieuws dat gretig opgepikt wordt op sociale media. Voor de beste PR moet je toch geen moeite doen. De gasten verlaten de tafel met de wens om dit nog eens te doen. Volgend jaar het hele plein vol! Sabah, Abdel, Mohamed en ik lachen wat groen. 'Inshallah' zeggen we, en beginnen aan de afwas.

Deze iftar werd georganiseerd door Citizenne in samenwerking met de Vaartkapoen. Het was de kerst op de taart .... Twee jaar geleden ging Citizenne op tweedaagse. Het team wilde iets doen aan de polarisering, de perceptie van moslims, islam en islamofobie in onze samenleving. En voilà! Een tweedaags hospitality-festival, gezellige hospitality-dinners bij mensen thuis, grote iftars met muziek en spijzen uit verschillende landen en ten slotte een feeëriek Suikerfeest met Souad Massi.

snel naar de bakker om brood. En tien minuten later nog naar de nachtwinkel om flessen water.

Het water loopt in de mond wanneer alles op tafel staat, een vijftal zilveren grote schotels met in het midden een grote witte taart. Het lijkt slagroom, maar als je beter kijkt, blijken het tonijn en aardappelen te zijn. Dwars door de taart: rijst, groentjes, salade. Rond de taart: mini-pizza's en brewats. Vis, vlees, veggie, ... voor elk wat wils. Het staat allemaal klaar, maar het is nog even wachten op de adhaan, de oproep tot gebed.

Mohamed van Brass'Art was ongerust over de adhaan, het mag niet van de burgemeester. Maar die is zo in een gesprek verwikkeld dat ze de 'Allah Akbar' over het gemeenteplein van Molenbeek nauwelijks opmerkt. Na het eten neemt Mohamed, een zanger uit Wetteren en een van de initiatiefnemers

Najila Aloui
Vormingplus Citizenne

JOUW PRAKTIJK OP PAPIER
Deze bijdrage kwam tot stand tijdens de vorming 'Jouw praktijk op papier' die Socius najaar 2017 organiseerde. Dit jaar vindt de vorming plaats op 28 september en 26 oktober. Surf naar www.socius.be/agenda voor meer informatie.

socius.
medewerkers

HUGO CALLENS

STAFMEDEWERKER
WEBMASTER / SOCIAL MEDIA / E-LEARNING / ...

Wat is je favoriete film?
Heb ik niet echt. Er zijn wel een aantal films die ik best meer dan één keer wil zien, zoals bijvoorbeeld Forrest Gump.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Met mijn twee wandelvrienden. Dan zouden we wat meer tijd hebben om al filosoferend alle wereldproblemen op te lossen.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Met niemand in het bijzonder. Ik zou bij iedereen wel een leerrijke ervaring kunnen opdoen.

JON GOUBIN

STAFMEDEWERKER
ORGANISATIEONTWIKKELING / -BEHEER / ...

Wat is je favoriete film?
La meglio gioventù is een film van Marco Tullio Giordana. Oorspronkelijk was hij bedoeld als 4-delige miniserie voor de Italiaanse televisie. De film duurt 6 uur en was in de bioscoop te zien in twee delen. De titel komt van een dichtbundel van Pier Paolo Pasolini in het Friulisch.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Lucy Lawless (ofwel Lucille Frances Ryan). Een Nieuw-Zeelandse actrice en zangeres die bekend is geworden door haar titelrol in de televisieserie Xena: Warrior Princess, maar ook als Greenpeace activiste.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Sven Gatz

MAX FRANS

COÖRDINATOR
COMMUNICATIE / MARKETING / WEBSITE / ...

Wat is je favoriete film?
Belgisch: C'est arrivé près de chez vous. Internationaal: Der Himmel über Berlin. Een film over duivels en één over engelen. En hoe beide soms echt bestaan.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Kapitein Iglo of iemand anders met een boot. Onbewoonde eilanden zouden me al snel vervelen.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Een dagje EVA lijkt me wel een uitdaging. Boeiende organisatie, belangrijk thema en nog lekker ook.

MELEK OZDEMIR

LOGISTIEKE ONDERSTEUNING

Wat is je favoriete film?
Ik kijk het liefst comedy-films.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Ik zou graag met mijn man op een onbewoond eiland zitten.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Ik zou graag wel eens van job willen ruilen met een directeur.

EMILIE VAN DAELE

STAFMEDEWERKER
AANSPREEKPUNT BEWEGINGEN / BURGERINITIATIEF / NIEUWKOMERS IN DE SECTOR /...

Wat is je favoriete film?
Mijn favoriete film durft al eens te veranderen, maar over de jaren heen blijft Apocalypse now wel steeds in de top drie staan.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Mijn guilty pleasure: Jennifer Lawrence. Maar dan als Katniss Everdeen uit The Hunger Games: zij kan dan voor eten zorgen met haar pijl en boog.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Met iemand van Samenhuizen. Dan kan ik mee op de Samenhuizenreis naar Duitsland en inspirerende praktijken bezoeken.

VEERLE VERDOODT

ADMINISTRATIEF MEDEWERKER

Wat is je favoriete film?
The illusionist, omdat dit een boeiende film is die geen moment je aandacht loslaat en waar de laatste 5 minuten, wanneer alle puzzelstukjes in elkaar vallen, je het meest verwonderen.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Met een rockgitarist / zanger voor een privé optreden en als hij dan nog de looks heeft, is dat mooi meegenomen.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Goh, dat vind ik een moeilijke. Mag ik er nog eens over nadenken ;-)?

MAUD MERTENS

STAFMEDEWERKER
WEBSITE / E-ZINE / FACEBOOK VERANDERALLES /...

Wat is je favoriete film?
Mijn heilige drievuldigheid: Star Wars: The return of the Jedi / Eternal sunshine of the spotless mind / The shining

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Alain de Botton, voldoende materie om over te filosoferen met hem.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Het lijkt me enorm boeiend om eens een dag mee te draaien in een organisatie zoals Femma en daar een enthousiaste vrouwengroep te begeleiden.

socius.
medewerkers

GREET RUPUS

ADMINISTRATIEF MEDEWERKER

Wat is je favoriete film?
Ice Age

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Geen idee!

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Als ik zou zeggen "Met niemand", dan zou ik liegen, maar ik heb geen idee. Zoveel boeiende mensen!

MARC JANS

STAFMEDEWERKER
VISIEONTWIKKELING / ONDERZOEK / IMPACTEVALUATIE /...

Wat is je favoriete film?
Voor mijn favoriete film ga ik ver terug in de tijd: Rumble Fish van Coppola. Bedwelmend mooi zwart-wit. Coppola's liefde voor de cinema en zijn virtuoze beheersing van het medium spatten van het scherm. En Stewart Copeland van The Police, componeerde voor 'Rumble Fish' één van de mooiste filmsoundtracks aller tijden.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Mocht Kader Abdolah op een onbewoond eiland voorlezen uit eigen werk, dan zou het toch wel even duren voor ik terug op kantoor verschijn.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Een dagje een coördinerende rol opnemen in een etnisch-culturele federatie lijkt me zeer leerrijk. Ik ben ervan overtuigd dat dit een bruisende omgeving is waar heel wat uiteenlopende dynamieken en (maatschappelijke) vraagstukken je pad kruisen.

socius.
medewerkers

GIE VAN DEN EECKHAUT

STAFMEDEWERKER
AANSPREEKPUNT VORMINGSINSTELLINGEN / INNOVATIE / GROEPSDYNAMICA /...

Wat is je favoriete film?
Moulin Rouge, zonder twijfel. Ik wil in een musical leven, waarin iedereen mee begint te zingen en te dansen op die momenten die ertoe doen. En de romantiek en de dramatiek van die film zijn zonder weerga.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Als het voor een paar dagen is: dan liefst alleen. Dat maakt de uitdaging alleen maar spannender en leuker. Als het voor altijd is, bedank ik.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Stefan Segaert van Vormingplus Waas-en-Dender. Mooi hoe zijn persoonlijke passie 'fietsen' het project 'Gluren bij de buren' heeft mogelijk gemaakt: een fietsverkenning in Nederland en vele verhalen over commons als inspiratie voor Vlaanderen. Leuk om mee bezig te zijn, zo lijkt me.

INGRID MATTHIJS

ADMINISTRATIEF MEDEWERKER

Wat is je favoriete film?
The name of the rose in regie van Jean-Jacques Annaud heeft me nog nooit teleurgesteld. Voor wie houdt van films in een middeleeuws decor, een topper van formaat met een geweldige cast vol karakterkoppen die de sfeer van deze periode prachtig in beeld brengt.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
De grappige mannen van Monty Python lijken me uitermate geschikte kandidaten. Je zal niet van de honger omkomen, je zal het daar eerder besterven van het lachen.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Graag zou ik dan willen ruilen met een vormingswerker creatieve ateliers. Het moment dat er in een workshop boetseren, schilderen, ... een soort van pingpongspel ontstaat tussen begeleider en deelnemer(s) om van elkaar te leren en daarbij grenzen te verleggen, lijkt me boeiend en verrijkend.

ANN DEGLINE

OFFICEMANAGER

Wat is je favoriete film?
Saving private Ryan

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Koning Filip

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Ik zie me niet in staat om de job van iemand uit onze sector zelfs maar voor een dag over te nemen. Zulke straffe mensen!

socius.
medewerkers

FRED DHONT

DIRECTEUR

Wat is je favoriete film?
Geef mij maar een goede Scandinavische crimiserie zoals Forbrydelsen, Borgen of Wallander.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Liever niet. Ik laat het graag onbewoond. Er is al zo weinig meer ...

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Met Katrien Loots van Vormingplus Kempen. Om nog eens zelf aan den lijve te mogen ondervinden wat het is om met bakken enthousiasme en gedrevenheid in de praktijk te staan.

JOZEFIEN GODEMONT

AANSPREEKPUNT VERENIGINGEN / AFDELINGSBEGELEIDING / VRIJWILLIGERSWERK /...

Wat is je favoriete film?
De langspeelfilm Kuma heeft mij diep geraakt. Filmmaker Umut Dag neemt je mee van de weidse Turkse vlakten naar een beklemmend appartement in Wenen. Ayse, een Koerdische jonge vrouw, en Fatma, haar schoonmoeder, proberen zich in een penibele situatie elk op hun manier te handhaven.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Met acteur Julien Schoenaerts die ik als 17-jarige ontmoette toen hij in mijn klas de novelle Het Dwaallicht van Willem Elsschot voorlas. Omdat hij de (levens)kunst beheerste van de dingen serieus maar met veel humor te doen. Omdat hij stiltes niet schuwde.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Met een sociaal laborant bij LABO vzw. Ik ben gefascineerd door de verbinding die LABO maakt tussen kritisch burgerschap en creatieve methodieken zoals forumtheater. De organisatie zet zo mensen in beweging en helpt hen ageren tegen onrecht.

RONNY LEENKNEGT

STAFMEDEWERKER
EUROPA / COMPETENTIES /...

Wat is je favoriete film?
Blade Runner. Het vervolg deed mij terugdenken aan de beklijvende sfeer in de oorspronkelijke film: de regen, het verval, enz.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Ik zou wel een tijdje op een onbewoond eiland willen verblijven in het gezelschap van de schrijfster Sara Maitland (o.a. A book of silence) en praten en vooral genieten van de ... stilte. Niet zo moeilijk omdat zij reeds op Skye, een eiland van de Hebriden woont.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Met iemand van de internationale werking van de Gezinsbond om eens te proeven van de manier waarop zij o.a. hun lobbywerk aanpakken.

BEA ELSKENS

COÖRDINATOR
AANSPREEKPUNT VOLKSHOGESCHOLEN / DIVERSITEIT / NETWERK LEIDINGGEVENDEN /...

Wat is je favoriete film?
Een favoriete film heb ik niet echt, maar ik heb erg genoten van de verfilming van het boek (dat ik al gelezen had vooraleer ik de film zag) Life of Pi. Fantastische beelden.

Met wie zou je wel eens op een onbewoond eiland willen belanden?
Met een paar goeie boeken én Anouar Brahem die regelmatig op zijn oed (Arabische luit) tokkelt, zou ik het wel een tijdje kunnen uithouden op een onbewoond eiland.

Met wie uit onze sector zou je een dag willen ruilen van job?
Een dagje ruilen van job zou ik weleens willen doen met een begeleid(st)er van (vrouwen)groepen uit een etnisch-culturele federatie. Gezellige babbels waarbij moeilijke kwesties niet uit de weg worden gegaan, uitgesproken meningen, verrassende en sprankelende ideeën stel ik me hierbij voor. Toch maar eens proberen?

MIJN NETWERK

Een sterk en stevig netwerk waarop je een beroep kan doen als professional ... het is onmisbaar. We trokken enkele sociaal-cultureel werkers aan de mouw en vroegen hen bij wie zij hun 'mosterd' gaan halen.

TOM VAN HOEY

EDUCATIEF MEDEWERKER BIJ KONEKT

Ik ben gespecialiseerd in mediawijsheid en in het thema seksualiteit. Ik geef opleiding aan professionelen en aan mensen met een verstandelijke beperking.

Konekt is een organisatie die bestaat uit verschillende diensten. Mijn collega's werken rond heel andere inhouden en hebben vaak een eigen aanpak of insteek om vorming te geven. Tegelijk gaan we allemaal voor dezelfde missie en dit voor mensen met een beperking. Het is boeiend om me te laten inspireren door de aanpak van mijn collega's en hoe zij onze missie ("Leef voluit in een inclusieve wereld") vertalen naar de praktijk.

Ik heb doorheen de jaren al heel wat vormingen gegeven en opleidingen gevolgd. De reacties van de mensen uit de vormingen hebben een heel grote invloed op hoe ik mijn vormingswerk verder ontwikkel en organiseer. Zo is het een grote uitdaging om de huidige trends op mediawijs-vlak toegankelijk te maken voor mensen met een verstandelijke beperking en voor hun ondersteuners. Met vallen en opstaan.

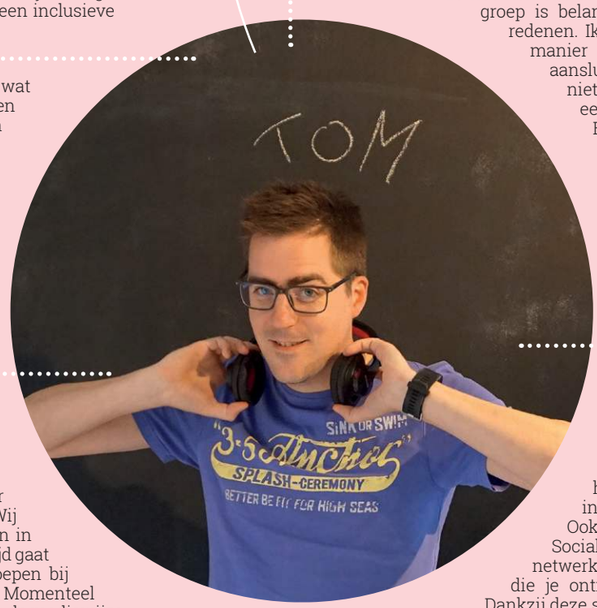

Ik vind het bijzonder interessant om samen te werken met organisaties en sectoren die weinig tot niets te maken hebben met mensen met een verstandelijke beperking. Er ontstaat een enorme win-win. Wij kunnen onze expertise uitbreiden in een nieuwe inhoud en tegelijkertijd gaat de aandacht voor kwetsbare groepen bij andere organisaties de hoogte in. Momenteel probeer ik die brug te slaan tussen de mediawijze sector en de welzijnssector. Dat is volgens mij een enorme kracht van sociaal-cultureel werk.

Loopclub 'De Bareldonklopers' is een niet-competitieve loopgroep uit mijn gemeente. Een diverse groep mensen die wekelijks samen trainen en geregeld samen aan een loopwedstrijd meedoen. Maar altijd voor de fun. Er is ook ruimte voor de gezellige kant, ze noemen ons al eens de Bareldronklopers. Deze groep is belangrijk voor mij om een aantal redenen. Ik kan er op een laagdrempelige manier aan sport doen. Steeds weer aansluiten als ik weer eens een periode niet gelopen heb. En vooral gewoon eens praten over koetjes en kalfjes. Een belangrijke uitlaatklep die helpt om op andere momenten sterk gefocust te zijn op mijn werk. Luisteren naar wat onze groep denkt over onze doelgroep is ook een goede barometer om te zien wat mensen van buitenaf denken of weten over personen met een verstandelijke beperking.

Al klikkend en surfend op het internet kom ik talloze boeiende zaken tegen. Natuurlijk leent het thema mediawijsheid zich goed voor dit platform. Zo boeiend dat het soms moeilijk wordt om het internet af en toe eens los te laten. Ook dat is mediawijsheid zeker.
Sociale media. Een manier om een netwerk aan te leggen met alle mensen die je ontmoet, vorming aan geeft, enz. Dankzij deze snelle en laagdrempelige manier heb ik makkelijk contact hen. Het werkt ook met mensen met een verstandelijke beperking. Op die manier blijft ik bereikbaar voor onze doelgroep en kunnen we communiceren met elkaar.

2017
IN EEN OOGOPSLAG

OPEN AANBOD

Ons open aanbod omvat al onze publieksgerichte activiteiten: studiedagen, vormingstrajecten, collegagroepen, enz.

Aan dit aanbod kunnen zowel professionals van erkende sociaal-culturele volwassenenorganisaties deelnemen (primaire doelgroep) als medewerkers van andere steunpunten, de overheid, opleidingen, organisaties uit andere sectoren, enz. (secundaire doelgroep).

51 ACTIVITEITEN

Ons open aanbod telde 51 initiatieven. Het gaat hierbij zowel over meerdaagse trajecten, als over vormingen van een volledige of een halve dag.

174 DAGDELEN

De activiteiten uit ons open aanbod namen gezamenlijk 174 dagdelen in beslag.

1.210 DEELNEMERS

In het totaal namen 1.210 personen deel aan ons open aanbod.

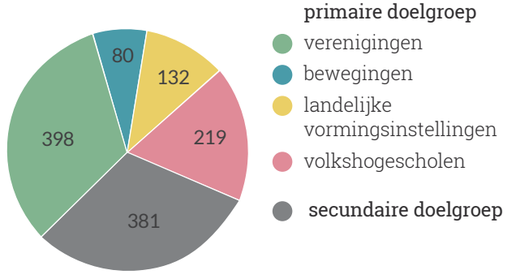

79% GEMIDDELDE TEVREDENHEID

Deelnemers aan ons open aanbod kenden een gemiddeld tevredenheidscijfer van 79% toe aan onze activiteiten.

1.709 DEELNAMES

Sommige activiteiten namen meerdere dagen in beslag. Onder deelname verstaan we het totaal aantal dagen dat een persoon deelneemt aan ons aanbod.

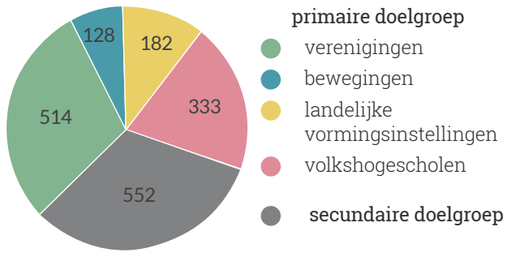

337 UNIEKE ORGANISATIES

We bereikten 337 verschillende organisaties. 124 uit onze primaire doelgroep, ofwel 92 % van alle erkende sociaal-culturele volwassenenorganisaties. 213 organisaties waren afkomstig uit onze secundaire doelgroep.

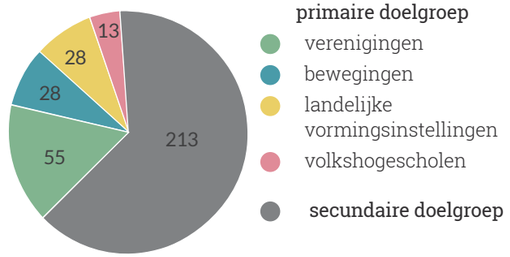

92% BEREIK ERKENDE ORGANISATIES SCVW

VRAAGGESTUURDE WERKING

Met onze vraaggestuurde werking spelen we in op specifieke behoeften en vragen van organisaties. We realiseren deze werking zowel op vraag van professionals van erkende sociaal-culturele volwassenenorganisaties (primaire doelgroep) als op vraag van medewerkers van andere steunpunten, de overheid, opleidingen, organisaties uit andere sectoren, enz. (secundaire doelgroep).

90 INITIATIEVEN

Onze vraaggestuurde werking was goed voor 90 initiatieven. 56 initiatieven werden gerealiseerd op vraag van onze primaire doelgroep, 34 initiatieven kwamen tot stand op vraag van onze secundaire doelgroep.

110 DAGDELEN

De initiatieven uit onze vraaggestuurde werking namen gezamenlijk 110 dagdelen in beslag. Voor onze primaire doelgroep verzorgden we 76 dagdelen, voor onze secundaire doelgroep 34.

681 DEELNEMERS

In het totaal namen 681 personen deel aan onze vraaggestuurde werking.

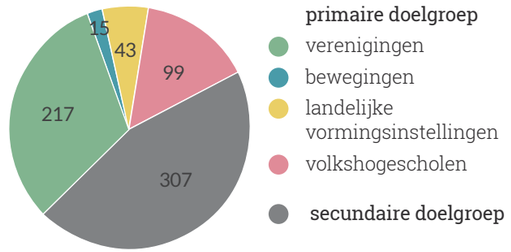

720 DEELNAMES

Sommige initiatieven namen meerdere dagen in beslag. Onder deelname begrijpen we het totaal aantal dagen dat een persoon deelneemt aan ons aanbod.

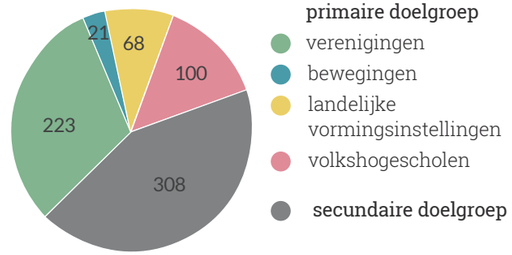

81 UNIEKE ORGANISATIES

We bereikten 81 verschillende organisaties met onze vraaggestuurde werking. 46 uit onze primaire doelgroep en 35 uit onze secundaire doelgroep.

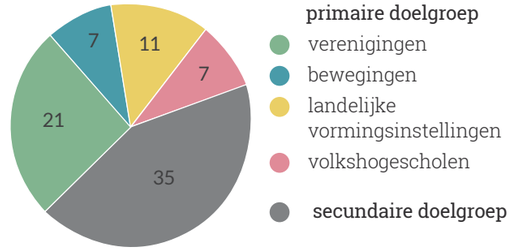

SOCIUS TEAM
17 PERSONEELSLEDEN
14,6 VTE

SOCIUS-MEDIA

www.socius.be: 146.138 bezoeken / 78.141 bezoekers
397.984 bezochte pagina's
facebook.com/sociaalcultureel: 571 likes
socius e-zine: 4.261 abonnees
twitter.com/sociustweets: 1.893 volgers

Wil je meer weten over de resultaten van onze werking? Vanaf april kan je ons voortgangsrapport downloaden. In het rapport vind je meer informatie en toelichting bij alle cijfers.

www.socius.be/wat-we-doen

EEN ONTMOETING IS EEN MOMENT VAN GEDEELD BURGERSCHAP

rondetafelgesprek met minister Sven Gatz

© Lynn Delbeecke

In steden zijn maatschappelijke uitdagingen steeds scherper waarneembaar. Maar net de dichtheid en verwevenheid van deze uitdagingen maakt de stad tot een zinderend geheel. Een geschikte plaats ook voor innovatie en experiment. Kortom, de ideale mix voor sterk sociaal-cultureel werk. Zeker zo in Brussel. Tot nader order de grootste en meest diverse stad in ons land. Maar wat is er zo eigen aan sociaal-cultureel werk in de grootstad? Hoe pak je die brede waaier van uitdagingen aan? En hoe vertaal je die rijke praktijkervaring naar de rest van Vlaanderen? We vonden de ideale gesprekspartner in Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd, en Brussel en Ket in hart en nieren. We lieten de minister drie uitdagingen formuleren over het werken in de grootstad en legden deze voor aan enkele door de wol geverfde professionals.. An Macharis (coördinator Citizenne), Jozefien Godemont (stafmedewerker Welzijnsschakels), Pepijn Kennis (coördinator Toestand vzw) en Simona Bartosova (educatief medewerker FMDO) namen de uitdaging aan. Wat volgde was een boeiend gesprek tussen mensen met een hart voor onze hoofdstad.

Stelling 1: De stad, een laboratorium voor sociaal-culturele innovatie.

De transformatie van verzorgingsstaat naar verzorgingsstad is volop aan de gang. Op alle terreinen (werk, energie, onderwijs, huisvesting, woningbouw, cultuur…) werpen steden zich op als nieuwe en dynamische werkterreinen waar burgers het initiatief nemen en waar echte innovaties plaatsvinden.

Sven Gatz: "Ik ben geboren en getogen in Brussel en de laatste halve eeuw echt vergroeid geraakt met deze stad. In het verleden, toen ik als volksvertegenwoordiger een ruimere actieradius had, ben ik ook bezig geweest met de vraag wat de stad maatschappelijk kan betekenen. Twee boeken hebben mijn denken daarbij sterk bepaald. 'The rise of the creative class' van Richard Florida en 'Arrival city' van Doug Saunders.

Het eerste boek is misschien al wat gedateerd, maar de kernboodschap is nog altijd even belangrijk. Florida stelt dat creatieve mensen elkaar vinden in de stad en dat je de gezondheid van de stad kan afmeten aan de aanwezigheid van creativiteit. Zeg maar, creativiteit als de figuurlijke kanarie in de koolmijn.

Het boek van Doug Saunders is meer 'voetjes op de grond'. De stad is immers ook een plek waar mensen met een migratieachtergrond aankomen. Steden oefenen een aantrekkingskracht uit omdat ze mensen meer kansen bieden om er binnen eenzelfde generatie op vooruit te gaan.

Beide boeken staan voor mij nog altijd voor twee waarheden waar het in de stad om draait en waar het sociaal-cultureel werk mee het verschil kan maken. In essentie gaat het immers over de vraag hoe je ervoor kan zorgen dat er zoveel mogelijk mensen kunnen deelnemen aan het proces waarin er dingen 'gebeuren'. Sociaal-cultureel werk is onmisbaar om die schakel met de brede stad te maken."

Jozefien Godemont: "Ik moet altijd denken aan een uitspraak van Bie Vancraeynest, ex-coördinator van jeugdhuis Chicago: "Ik hou van de stad om wat er niet is." De verbeelding die de stad triggert bij mensen. Maar naast de hippe stad is er ook die andere stad. Ik vind het belangrijk dat we oog hebben voor het feit dat de stad ook bloeit daar waar er tekortkomingen zijn. We mogen niet vergeten dat het voor veel mensen vaak miserie troef is in de stad. Sociaal-cultureel werk moet die structurele achterstellingsmechanismen blootleggen en ze aan de kaak stellen. Met Welzijnsschakels proberen we alleszins dat politiserend werken met mensen in armoede centraal te stellen.

Die rol moeten we vanuit het sociaal-cultureel werk meer oppakken. Wij verwachten steeds meer dat burgers een rol opnemen in de stad. Maar wie is die burger? Is dat de betrokken burger? De participerende burger? En wat dan met de precaire burger? De burger die niet vanuit een burgerschapsstatus of vanuit een nationale staat iets te zeggen heeft. Ook die ontplooit burgerschapspraktijken. We willen dat heel graag ondersteunen, maar het vraagt heel veel energie en tijd om die mensen te bereiken en te versterken."

An Macharis: "Zonder Brussel zou Citizenne Citizenne niet zijn. We hebben de stad altijd als canvas gehad en ook wij zien die brede maatschappelijke kloof tussen kansrijk en kansarm. Vooral als het gaat over de toegang tot dat kritisch en creatief burgerschap. Die toegang is niet voor iedereen weggelegd. Het faciliteren daarvan is een belangrijke taak voor het sociaal-cultureel werk. We moeten mensen de tools aanreiken om dat burgerschap op te nemen. Niet alleen in grote, maar ook in kleine vorm. Mensen bewust maken dat ze een impact hebben als burger, als deelnemer in deze samenleving. Iedere dag horen we verhalen van mensen die menen dat ze op hun eentje niets kunnen betekenen in deze grote stad. We moeten hen 'leren' dat ook zij een rol kunnen opnemen, ook al is die rol maar klein: in je gezin, in je buurt enz. Zo kan je personen versterken als opstap naar een maatschappelijk engagement.

Daarnaast is het belangrijk dat we de toegang tot de stad, zeg maar de 'leesbaarheid' ervan, faciliteren, zeker ook voor mensen die hier aankomen in een totaal vreemde wereld."

Pepijn Kennis: "Voor Toestand gaat de laboratoriumfunctie van de grootstad over ruimte. Ruimte bieden aan initiatieven die iets proberen te doen voor of met de stad. Ruimte is een schaars goed dat voor veel geld verhuurd of verkocht wordt. Ook hier geldt dus het verhaal van de 'haves' en de 'have nots'. Als je kansrijk geboren wordt, heb je veel meer mogelijkheden om je idee uit te voeren. Je hebt meer toegang tot ruimte omdat je financiële mogelijkheden hebt of over de juiste connecties beschikt. De mensen die op onze projecten afkomen hebben die toegang niet. Door die te geven, bieden we ze kansen op ontwikkeling of om invloed te hebben op de stad.

Dat leidt bij de creatieve klasse en de 'arrivals' soms tot onderlinge confrontaties. Nieuwe burgers, vluchtelingen, sans papiers … hebben eveneens nood aan ruimte. Ze hebben daar ook recht op. Maar ze komen vaak in strijd met mensen die misschien eerder tot de klassieke creatieve klasse behoren. Tussen de twee groepen die voor de creatieve energie van een stad zorgen, is er dus ook een strijd om middelen en

"DENK ERVAN WAT JE WIL, MAAR 'IT'S COMING YOUR WAY'" Sven Gatz

ruimte. Of het nu gaat over een collectief van mensen zonder papieren die koken met voedseloverschotten of over artiesten die een atelier willen opzetten, allebei hebben ze nood aan een plek om dat te doen.

We zoeken naar een evenwicht en vinden het belangrijk dat beide groepen elkaar ontmoeten. Maar dat wordt steeds moeilijker. Neem nu de nieuwe wet tegen het kraken. Mensen die die wet wel goed kunnen lezen, zich kunnen organiseren of zich een advocaat kunnen veroorloven, zijn bevoordeeld. Ik heb schrik dat de stad steeds meer riskeert door te slaan in de richting van de klassieke, creatieve klasse en minder het potentieel ziet van de 'arrivals'."

"WERKEN IN EEN GROOTSTEDELIJKE CONTEXT VRAAGT VEEL VAN SOCIAAL-CULTURELE ORGANISATIES EN PROFESSIONALS"

Ann Macharis

© Lynn Delbeecke

Simona Bartosova: "Voor mij is Brussel een stad van kansen, van mogelijkheden, van diversiteit … Dat zie ik bij de mensen die we met onze federatie bereiken. Het is fantastisch dat we als bindmiddel of als bemiddelaar mogen werken. Maar ik merk ook dat zowel nieuwkomers als oudkomers ondanks alle kansen niet weten wat er allemaal in Brussel bestaat. Het is dus onze taak om mensen op weg te helpen of om ze te wijzen op de mogelijkheden die er zijn.

Met ons project 'Twee (t)huizen, één gids' laten nieuwe Brusselaars de buurt waarin ze leven door hun ogen zien en vertellen ze tegelijkertijd over hun thuisland. Tot mijn grote verrassing merkte ik dat mensen die hier soms al 20 jaar wonen en fier zijn op hun stad, weinig weten over wat er allemaal in Brussel bestaat. Het idee dat ze aan projecten kunnen meewerken of zelf een vereniging kunnen oprichten, was vaak nieuw voor hen. Voor veel gidsen betekende 'Twee (t)huizen, één gids' een beginpunt. Ondertussen zijn velen van hen betrokken bij verschillende initiatieven en zeggen ze zelf dat ze zich nu pas echt deel van de stad voelen. Dat is heel mooi.

We werken met verschillende organisaties samen en ik zie dat hoe meer we mogen experimenteren, hoe meer mogelijkheden we de Brusselaars kunnen aanbieden. Maar we moeten tegelijkertijd aan structurele voorwaarden voldoen en de middelen zijn vaak beperkt. Dat is soms een belemmering. Want dit werk vraagt veel tijd, energie en vertrouwen en daarvoor zijn kansen en geduld vanuit de politiek nodig."

An Macharis: "Klopt. Werken in een grootstedelijke context vraagt veel van sociaal-culturele organisaties en professionals. Flexibiliteit, maatwerk, specifieke competenties, verschillende rollen die ze moeten opnemen, enz. Dat staat jammer genoeg vaak haaks op de structurele voorwaarden. Dat is ook mijn vrees voor het nieuwe decreet. Dat biedt ons de inhoudelijke ruimte om te doen wat me moeten doen in deze stad, maar de verantwoordings- en planningslogica is zo groot dat we daar een te groot deel van onze energie moeten insteken."

Sven Gatz: "We hebben van bij de start een decreet willen maken waarbij de verantwoordingslogica werd afgeslankt. Alleen kwam er vanuit de sector het signaal dat de openheid van de beoordelingscriteria te groot was. De omslag naar een kwalitatieve beoordeling maakte hen ongemakkelijk. Ik begrijp die pleinvrees ook ten dele, want in het slechtste geval leidt dat tot een situatie waarin je je afvraagt hoe je nu precies wordt beoordeeld. We hebben daarom een intensief traject opgezet met de sector om die onzekerheid voor een stuk weg te nemen. Alleen krijg je dan vaak een uitloper waarbij de planlast niet afneemt. Dat is nooit mijn bedoeling geweest. Maar ik moet twee dingen tegelijk doen. Mijn doelstellingen en die van de regering proberen te realiseren en de dialoog aangaan met het werkveld. Dus hier staan we nu. Ik hoop alleen dat het proces met visitaties en beoordelingen voldoende ruimte kan blijven bieden. Maar ik heb dus nooit de bedoeling gehad om een controlerend decreet te maken.

Wat mij betreft, is het civiel perspectief van het nieuwe decreet heel belangrijk. Civiel in de meest brede zin van het woord, waarbij sociaal-cultureel werk van onderuit moet kunnen opborrelen en waarbij de overheid binnen de beschikbare middelen kwalitatieve initiatieven ondersteunt."

Socius: "Als de stad zo'n belangrijke laboratoriumfunctie opneemt, verdient ze dan geen specifiek beleidskader?"

Sven Gatz: "Daar twijfel ik aan. Ik zie dat een aantal grootstedelijke sociaal-culturele praktijken rond bepaalde maatschappelijke ontwikkelingen vooroplopen, maar ik betwijfel of je daarvoor een apart kader moet maken. Ik vrees dat je dan te veel gaat loskomen van de rest van het sociaal-cultureel werk.

Ondanks mijn liefde voor deze stad vind ik niet dat Brussel zo speciaal is. Ik vind wel dat we Brussel soms heel speciaal maken. Het klopt dat de leesbaarheid van Brussel een enorm probleem is. Het is niet normaal dat mensen die hier al hun hele leven wonen hun stad soms nauwelijks kennen. Die moeilijke leesbaarheid heeft veel te maken met het Nederlandstalig en Franstalig beleid dat elkaar lange tijd beconcurreerde. Dat vermindert nu. We zoeken nu bijvoorbeeld meer naar de complementariteit in het Nederlandstalig en Franstalig onderwijs, al was het maar om de noodzaak van de inschrijvingen aan te pakken. Hetzelfde gebeurt met de gemeenschappelijke cultuurcommunicatie. Voor de Brusselaar maakt het niet uit wie wat aanbiedt, maar hij moet wel de hele map krijgen. Daar moeten we zeker iets aan doen.

Voor mij is Brussel alleen speciaal omwille van de schaalgrootte. Zaken die elders in ons land gebeuren, zijn even belangrijk en daar kan deze stad evenveel van leren als omgekeerd. Het is hier alleen vaak wat ingewikkelder omdat de schaal groter is. Brussel omschrijven als speciaal is ook een valkuil. Je moet Brussel kunnen benaderen als een gewone stad die problemen heeft die elders ook leven."

Stelling 2: De stad, een superdiverse smeltkroes.

De bevolkingsgroei, de toenemende diversiteit en verstedelijking dragen bij tot een al dan niet gedwongen nabijheid van anderen. Dat biedt veel kansen voor (interculturele) uitwisseling en wederzijdse beïnvloeding, maar vergroot ook de kansen op sociaal conflict en nieuwe vormen van uitsluiting. Dat zet druk op het sociaal-cultureel en participatiebeleid van de stad. De multiculturele stad is een goed toneel om een meervoudige cultuur op te bouwen.

Sven Gatz: "Alles is politiek. We reduceren het politieke alleen te veel tot het partijpolitieke. Het samenleven is politiek. Dus het sociaal-cultureel werk moet zeker zijn politiserende taak kunnen opnemen. Soms kan het beleid daarop inspelen, soms wordt het beleid tot de orde geroepen. Maar de 'strijdfunctie' is altijd inherent geweest aan het sociaal-cultureel werk. Anderzijds is het ook een belangrijke taak van het sociaal-cultureel werk om mensen leren compromissen te maken.

Op het vlak van de ontmoeting met de andere(n) heeft het sociaal-cultureel werk een straatlengte voor op de politiek. Politiek spreekt te veel in abstracte begrippen, terwijl het sociaal-cultureel werk opereert op het terrein. Daar gaat het niet over principes maar over mensen. Beide zijn uiteraard nodig, maar vanuit de politiek kunnen we veel leren over de manier waarop modellen op microschaal, op het niveau van de wijk, mogelijk zijn.

Toen ik bij Toestand op bezoek was, zag ik de grote verscheidenheid aan groepen die in Anderlecht samen kwamen. Dan stel je de vraag hoe je zoiets kan organiseren. Klaarblijkelijk is er een wekelijks overlegmoment waar in grote openheid duidelijke afspraken worden gemaakt. Dat zijn zaken die me als politicus interesseren. Wat kunnen wij hieruit leren?

Dus het politiserende moet blijven maar tegelijkertijd merk ik de grote capaciteit om mensen te leren samenleven. Dat waardeer ik enorm."

Jozefien Godemont: "Beide rollen zijn inderdaad belangrijk, maar ik denk dat het sociaal-cultureel werk meer dan ooit moet inzetten op die politiserende rol. Omdat we op het terrein merken dat het voor mensen die uitsluiting ervaren alsmaar moeilijker wordt om hun grondrechten te doen gelden. De huisvestingsproblematiek in Brussel is bijvoorbeeld schrijnend.

Het klopt dat het sociaal-cultureel werk mensen kan leren compromissen sluiten, maar ik zou het anders formuleren. Ik vind de term van de Nederlandse hoogleraar Evelien Tonkens heel mooi. Zij heeft het over ambachtelijk burgerschap. We moeten terug met elkaar durven botsen, met elkaar van mening durven verschillen. Niet per se om tot een compromis te komen, maar wel om elkaar te respecteren in die andere mening. Op het terrein voel je enorm de strijd aan de onderkant. Autochtone mensen in armoede worden geconfronteerd

met nieuwkomers, generatiearmen met mensen die door een echtscheiding in armoede belanden … er is een clash aan de gang net omdat die grondrechten zo moeilijk bereikbaar zijn.

Ik zie ook nog andere taken weggelegd voor het sociaal-cultureel werk. Neem de toenemende polarisatie in het maatschappelijk debat. In dat vaak weinig genuanceerd discours vergeten we soms de middengroep. De stilzwijgende meerderheid die het verschil kan maken. Op dat vlak heeft het sociaal-cultureel werk een belangrijke rol te spelen.

En er is het element 'identiteit'. Islamofobie is erg geënt op identiteit. Maar als mensen elkaar ontmoeten van mens tot mens is dat een heel andere context. Dan leer je elkaar op een andere manier kennen. Ruimte is belangrijk om mensen sociaal-cultureel werk om in te zetten op verbondenheid. We zijn het inderdaad een beetje verleerd om elkaars mening te respecteren. Er zijn ook niet zoveel plaatsen in deze stad waar je op een deftige manier van mening kan verschillen. In ons beleidsplan noemen we dat inzetten op veilige vrijplaatsen. Plaatsen waar je van mening mag verschillen en waar je ook luistert naar de ander. Het sociaal-cultureel werk moet terug inzetten op 'ouderwetse' competenties zoals naar elkaar luisteren, elkaar proberen te verstaan, empathie …"

Sven Gatz: "Het is moeilijk om 'naar elkaar luisteren' als een competentie te zien en niet als een vorm van menselijkheid."

An Macharis: "We organiseren cursussen 'Naar elkaar luisteren'. Ook voor die plekken waar verschillende mensen samen leven met een heleboel andere mensen waarmee ze naast het delen van die ruimte, weinig gemeenschappelijks hebben. Dat is zoals in een stad. Het verschil is dat wij die plek voor dialoog creëren. Net omdat we veel ruimtes met elkaar delen moet je in dialoog gaan. Dat levert soms conflicten op, maar dan wordt dat conflict uitgesproken en uitgepraat. Voor mij is dat een voorwaarde om de overstap te maken van een multiculturele naar een interculturele samenleving. Nu leven we nog in een multiculturele samenleving. Waar we een 'picknick in the streets' organiseren om ruimte op te eisen voor iedereen, maar vaststellen dat het vooral de blanke Vlaamse middenklasse is die opdaagt. Het is wat karikaturaal, maar de gesegegreerde stad bestaat wel.

"ZOWEL NIEUWKOMERS ALS OUDKOMERS WETEN NIET WAT ER ALLEMAAL IN BRUSSEL BESTAAT" Simona Bartosova

te verbinden, om die superdiversiteit een stukje samen te brengen. Onderzoek van DieGem toont aan dat plekken waar mensen wonen, leren, werken, ontmoeten … enorm belangrijk zijn om verbinding te creëren. Dat proberen we ook te doen met Welzijnsschakels. Mensen die samen een pleintje inrichten, samen een ontmoetingsplaats uitbouwen. Dat werkt verbindend en laat ruimte voor diversiteit."

An Macharis: "In deze stad is er een enorme paradox, die na de aanslagen alleen maar groter is geworden. De spreidstand tussen polarisering en verbondenheid. Tussen vervreemding en nabijheid. Wat mensen in deze stad verbindt, is het dagdagelijkse samenleven. Identiteit is niet zo belangrijk. Uiteindelijk nemen we allemaal universele rollen op. Maar het is wel een expliciete taak voor het cursisten is het heel confronterend om vast te stellen dat we vaak denken dat we naar elkaar luisteren, terwijl we dat niet doen. Het is ook onze taak om verschillende perspectieven aan te bieden en om fysieke en sociale netwerken te creëren in deze stad.

Daarom vinden we het bij Citizenne belangrijk om met gemengde groepen te werken. Gemengde groepen betekent voor ons: mensen met wie je anders niet zou praten. Die je wel vaak passeert op straat, maar waarmee je niet van mening verschilt, waarnaar je niet luistert. Het is nodig net die mensen samen te brengen, want hoe je het ook draait of keert: Brussel is nog steeds een gesegregeerde stad met activiteiten op maat van verschillende groepen."

Pepijn Kennis: "Wij gaan ook aan de slag met die vrijplaatsen. Uiteindelijk zijn dat Het klopt ook dat naast nieuwkomers ook 'oudkomers' vaak niet weten wat er om hun hoek gebeurt. Ik heb gestudeerd in Wenen, Kopenhagen en Madrid waar er telkens één coöperatief fietsatelier is en iedereen weet waar dat zich bevindt. Toen ik terug in Brussel was, dacht ik dat er hier geen was om vervolgens te ontdekken dat er vijftien waren."

Sven Gatz: "Dat is wel een van de leuke dingen van het gebrek aan leesbaarheid. Je kan nog altijd verrast worden in je eigen stad."

Pepijn Kennis: "Maar het interculturele is absoluut een werkpunt voor de stad en haar organisaties. We moeten ons steeds opnieuw de vraag stellen of we de stedelijke gemeenschap wel bereiken. Want op organisatieniveau zijn we vaak monotoom bezig. Daar moet ook

in 'klassieke' organisaties aan gewerkt worden: van gemeenschapscentra tot jeugdbewegingen. Ik denk dat daar wel ambities voor zijn, maar dat mensen niet altijd weten hoe ze er mee moeten omgaan."

Simona Bartosova: "We moeten aan positieve beeldvorming werken en daar ook iedereen bij betrekken. Er zijn inderdaad veel initiatieven die alleen maar een bepaald publiek bereiken, maar net daarom is het belangrijk dat we kunnen blijven proberen, blijven experimenteren. We moeten de positieve verhalen meer in de kijker zetten zodat mensen de stap ook zelf kunnen zetten en buren met elkaar durven spreken. Die positieve, verbindende functie mogen we niet opgeven.

We moeten ook het idee van assimilatie opgeven en gaan voor integratie. Integratie is een opdracht voor iedereen, assimilatie is enkel een opdracht voor nieuwkomers."

Sven Gatz: "Ik denk dat we in Brussel de laatste 5 à 10 jaar het stadium hebben bereikt dat die impliciete roep om assimiliatie is voorbijgestreefd. Ik merk dat het debat dat in Vlaanderen nog leeft, hier veel minder aanwezig is. Ook de autochtone Brusselaars hebben begrepen dat als ze in deze stad verder willen leven, ze voor een aantal aanpassingen staan. Soms is dat oncomfortabel, soms ook best spannend. We zitten met twee factoren die voor strijd kunnen zorgen. Er is een bepaalde herkomst waar mensen trots op zijn en die tot ontmoeting of spanning kan leiden, en er is het sociale aspect waar je onder meer met de vraag zit hoe je bepaalde grondrechten kan doen gelden. Maar tegelijkertijd is er vanuit beide spanningsvelden een hang naar een gedeeld burgerschap. Wel, een kwalitatieve ontmoeting is een moment van gedeeld burgerschap. En hoe je dat dan voor de rest noemt doet er weinig toe, het gaat uiteindelijk over de kwaliteit en frequentie van die ontmoeting."

© Lynn Delbeecke

Stelling 3: De stad, een voorbeeld voor de regio.

In Vlaanderen wordt te weinig geleerd van de praktijken in Brussel. Zowel het potentieel als de problemen van Brussel bieden een spiegel waarmee andere steden naar hun eigen toekomst kunnen kijken.

Sven Gatz: "Ik vind het heel moeilijk om goede praktijken te laten uitzwermen over de rest van het land, want laten we wel wezen: als men al begrijpt wat er in steden zoals Brussel gebeurt, wil men het vaak daar ook houden. Dus de vraag is hoe wij op een niet-prekerige manier, als politici of als sociaal-cultureel werkers, kunnen zeggen: "It's coming your way. Denk ervan wat je wil, maar wij hebben wel een model gevonden waarmee we bepaalde dingen in goede banen kunnen leiden." Dat gaat soms over heel concrete zaken. We hebben hier bijvoorbeeld al heel wat meegemaakt rond de veranderende demografie in het Nederlandstalig onderwijs. De laatste tien jaar zie je nu de verderzetting daarvan in de Vlaamse rand rond Brussel of in andere steden. En telkens weer probeert men het warm water opnieuw uit te vinden. Als we dan komen met een aantal pedagogische ervaringen over hoe het kan werken, zegt men: "Ja maar dat is Brussel." Terwijl het gaat over dezelfde dingen. Ik ben dus echt benieuwd hoe we onze ervaringen op een goede manier kunnen uitdragen."

An Macharis: "We moeten stoppen met uitleggen en meer inspireren. Door aan te tonen wat we doen of door mee praktijken op te zetten in Vlaanderen. Ik vond de voorstelling 'Malcolm X' een interessant experiment. Ik was hier in de KVS en er hing een zeker spanning omdat het stuk begon met een scheldscène. Er gingen zelfs mensen naar buiten. Toen ik zag dat de voorstelling ook in Aalst werd geprogrammeerd, ben ik er naartoe geweest. Daar waren heel veel scholen aanwezig. Wel, de spelers hebben een staande ovatie gekregen. Net omdat die jongeren in Aalst zich ook herkenden in dat stuk. Zo krijg je de positieve vibe die hier in Brussel hangt ook in Vlaanderen."

Jozefien Godemont: "Ik ben gastdocent aan de Hogeschool Odisee. We hebben veel stages in Brusselse sociaal-culturele organisaties en stellen vast dat die vaak te horen krijgen dat hun werking niet relevant genoeg is voor Vlaanderen wanneer ze een subsidieaanvraag indienen bij de Vlaamse gemeenschap. Dat is jammer.

Als Brusselaar merk ik ook een toename op van citymarketing. Dat staat voor mij soms in schril contrast tot die verhalen vanonderuit, tot wat er in het sociaal-cultureel werk gebeurt. Misschien moeten we meer investeren om die naar buiten te brengen."

Simona Bartosova: "Noden en behoeften zijn overal anders. Ik denk niet dat je Brusselse initiatieven altijd zomaar kan kopiëren naar de rest van het land. Ik heb ook het gevoel dat er niet altijd ruimte is voor uitwisseling omdat zaken soms snel moeten gebeuren. Het feit dat veel organisaties dingen bedenken die elders al bestaan, heeft soms ook te maken met het voldoen aan subsidievoorwaarden. FMDO werkt heel projectgericht omdat we als organisatie willen blijven groeien. Wij inspireren elkaar. FMDO zit ook in West-Vlaanderen, Vlaams-Brabant, Antwerpen ... en projecten die bij ons werken proberen we ook naar andere regio's te brengen als ze relevant zijn voor de mensen of de organisaties daar. Maar ook dat vraagt tijd en soms moet je eerst de juiste partners vinden. Maar er is zeker wel openheid om dat te doen."

Pepijn Kennis: "We krijgen vragen van over heel Vlaanderen om onze werking voor te stellen of om samen iets te doen. Nochtans hebben ook wij te horen gekregen dat onze werking onvoldoende relevant zou zijn voor Vlaanderen. Dat is jammer want Brussel is misschien net het typevoorbeeld van de multiculturaliteit waarnaar de Vlaamse samenleving evolueert. In Brussel worden zaken ontwikkeld die ook op andere plekken kunnen werken en waarnaar ook vraag is. Voor scholen in de rand is de Brusselse brede school bijvoorbeeld een mooi project. Daarmee zet je Brussel als laboratorium op de kaart. De vraag is uiteindelijk hoe we deze samenleving kunnen organiseren in een context die intensifieert, diversifieert en ook steeds complexer wordt. In die zin kunnen we Brussel als een labo voor Vlaamse praktijken beschouwen."

foto © Lynn Delbeecke

STEENTJES VERLEGGEN

M. is een volksbuurt in het oude havengebied waar veel leeft en beweegt. In en rond de stedelijke buurtwerking zijn meer dan honderd vrijwilligers actief. Zowel de dienst 'Ontmoeten & Verbinden' van de stad als de buurtwerkers en de vrijwilligers voelen de nood aan een duidelijk en breed gedragen kader voor al die vrijwillige activiteiten. Verzekeringen en aansprakelijkheid, de missie van buurtwerk, welke activiteiten daar al dan niet in thuishoren, op welke manier mensen geacht worden met elkaar om te gaan, enz. Om deze en nog veel meer vragen te kunnen beantwoorden, wordt er gedacht aan een mapje met fiches dat iedereen te allen tijde kan raadplegen. De inhoud zou samen met de buurtbewoners uitgewerkt worden. Vormingplus werd gevraagd het traject daarnaartoe in goede banen te leiden.

Als we deze praktijk evalueren aan de hand van gebruikelijke criteria zoals "aantal bereikte deelnemers" en "het realiseren van een eindproduct", dan hebben we niet veel tastbaars bereikt. Toch is er heel wat gebeurd dat aandacht verdient. Om dit zichtbaar en voelbaar te maken, wil ik er over vertellen zoals ik het heb beleefd.

Bij de start van het project ken ik de buurt vooral van horen zeggen. "Republiek M." en "Ge gaat ze wel leren kennen" zijn enkele uitlatingen die mijn nieuwsgierigheid prikkelen. Vanuit die nieuwsgierigheid begin ik eraan.

Om er meteen in te duiken, word ik door de buurtwerkers uitgenodigd voor het buurtdiner op dinsdagavond in de Loods. "Kom op tijd want als 't op is, is 't op." Als ik binnenkom zit de Loods al aardig vol. Zo'n tachtig van de honderd plaatsen zijn ingenomen door mensen die wachten op hun eten: mensen die recht van hun werk komen, ouders met kinderen, dertigers, veertigers, vijftigers, sommigen al generaties lang tot M. behorend, anderen nieuwkomers, bakfietsers, sociaal werkers, trouwe vrijwilligers en toevallige passanten. Ik ben onder de indruk. Elke week komen hier ongeveer honderd mensen een dagschotel eten. De hele voorbereiding is in handen van een vaste groep vrijwilligers. Elke week opnieuw boodschappen doen, zaal klaarzetten, koken, drank schenken, opdienen, afwassen, zaal weer opruimen, wc in het oog houden, enz. Ook het gebouw zelf is indrukwekkend. Een oude loods omgebouwd tot feest- en ontmoetingsruimte, beheerd door weer een andere groep vrijwilligers. "Een mooi en straf verhaal", vindt een van de buurtwerkers.

Boven het lawaai uit vertellen een buurtwerker en een van de meest geëngageerde vrijwilligers over hoe het er aan toe gaat, wie de vaste vrijwilligers zijn die aan de tafels voor en achter ons zitten, van welke werkgroep ze lid zijn en met wie ik zeker zou moeten praten. Ik spreek een paar mensen aan en nodig hen uit voor een gesprek. Of ze daar eens voor naar het buurtcentrum kunnen komen? Blijkbaar is er al over mijn komst gesproken. Enkelen zijn heel gretig, alsof ze al een tijdje op hun honger zitten. Bij anderen merk ik een meer sceptische houding op. Van sommigen is het direct duidelijk dat ze er vijandig tegenover staan. Nog voor ik mijn naam kan zeggen, hoor ik: "Ik weet wel wie ge zijt en wat ge hier komt doen en ik praat niet met u!" De omstaanders halen hun schouders op en zijn loyaal: "Hij is onze baas en als hij zegt: "We doen

niet mee - dan doen we niet mee." Rustig blijven ademen en even wat afstand nemen. Dit heb ik nog nooit meegemaakt. Meestal vinden mensen mij op het eerste zicht een 'vriendelijke madam', maar hier had ik het al op voorhand verkorven. Ik neem het niet persoonlijk, hoe zou het anders kunnen? We hebben nog nooit met elkaar te maken gehad. Wat is hier allemaal verteld over dit traject? Waar gaat deze allergie eigenlijk over? En wat hebben deze mensen te verliezen, dat ze zo gealarmeerd zijn door mijn aanwezigheid?

"DIT HEB IK NOG NIET MEEGEMAAKT. MEESTAL VINDEN MENSEN MIJ OP HET EERSTE GEZICHT EEN 'VRIENDELIJKE MADAM' MAAR HIER HAD IK HET AL OP VOORHAND VERKORVEN"

De daaropvolgende weken praat ik met vrijwilligers en medewerkers, één op één of tijdens vergaderingen, soms in het buurtcentrum, soms elders - zodat "de rest het niet ziet". De meesten met wie ik spreek, identificeren zich heel sterk met hun wijk en wat er leeft. Als daar aan geraakt wordt, raakt het hen in hun eigen zijn. Ik probeer duidelijk te maken dat ik niet van "de stad" ben en dat ik, wat ze mij vertellen, niet ga overdragen. Ik verzamel veel stukken en brokken: frustraties, bekommernissen, theorieën over wat er nodig is en wie wat zou moeten doen, pijn en verdriet over de overleden pionier, plicht en verantwoordelijkheid, ambities en dromen, liefde en warmte voor de wijk en bovenal een groot verlangen er bij te horen en iets te betekenen. Een rijke bron van mogelijkheden en tegelijk een mijnenveld. Want er worden ook veel onvervulde noden voelbaar: nood aan middelen, nood aan beschikbaarheid van beroepskrachten, nood aan autonomie, nood aan erkenning, aan aandacht en respect voor het werk dat ze doen. En als dan het schrikbeeld opdoemt dat "de stad" misschien wil inperken, regels opleggen, besparen zelfs, worden er alvast een paar stellingen in gereedheid gebracht. Voorzichtig verder aftasten en proberen te ontmijnen, denk ik dan. Als dit proces kans op slagen wil hebben, moeten we steekje per steekje, rijtje na rijtje verder haken.

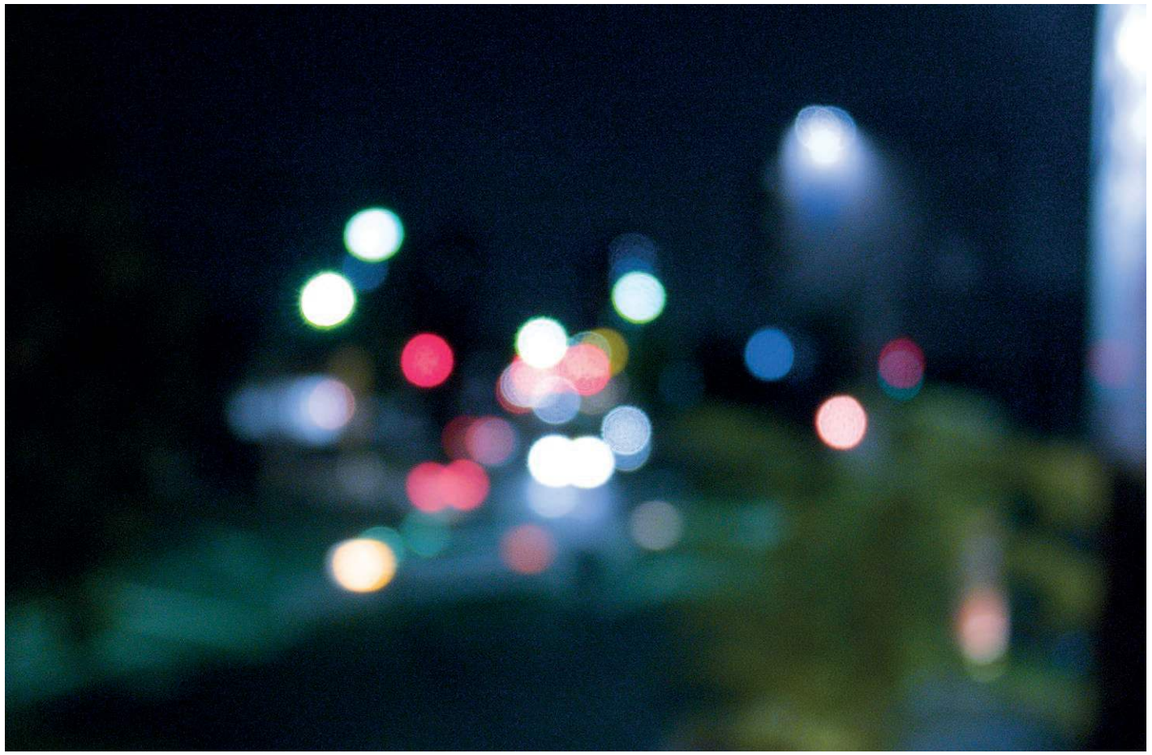

© mxmstryo - Lic. Creative Commons

Op basis van de gesprekken wordt duidelijk dat vrijwilligers wakker liggen van enkele kwesties waarmee ze slechte ervaringen hebben gehad. Daarom besluiten we daarover een reeks avonden te organiseren. Alle vrijwilligers worden uitgenodigd om van gedachten te wisselen met buurtwerkers en de stadsdienst. We beginnen met het thema 'Verzekeringen. Waarvoor ben ik verzekerd en vooral waarvoor niet?'. Eén van de vrijwilligers had haar auto 'perte totale' gereden tijdens haar vrijwilligerswerk. Toen bleek dat de verzekering dat niet dekte, had dat nogal wat stof doen opwaaien.

Alle vrijwilligers krijgen een brief en links en rechts worden mensen nog eens persoonlijk uitgenodigd. We voorzien drank en hapjes. Desondanks is de opkomst gering: twee mensen. De twijfel slaat toe: "Is dat nu waar we mee bezig moeten zijn? Blijkbaar hebben we een en ander niet goed ingeschat."

Ook al is de opkomst klein, de bijeenkomst maakt heel wat los in de buurt. De volgende ochtend passeren mensen toevallig in het buurtcentrum om toch even te informeren naar wat er werd gezegd en of er ook dingen beslist werden. Zou "de stad" van plan zijn dingen te veranderen? Er wordt over gepraat.

De buurtwerkers zijn formeel: we gaan door met de geplande avonden. De volgende thema's zijn: 'Buurtwerk, waarom doen we het?' en 'Buurtwerkers en vrijwilligers: hoe zien we elkaar?'. De tamtam lijkt te werken, de volgende avonden worden er meer 'verkenners' gestuurd. Er komen er vier, dan zes (hoera!), dan weer drie en twee (zucht).

Meestal zitten er meer betaalde krachten dan vrijwilligers rond de tafel. Het water blijft diep. De weerstand tegen vergaderen, het verzet tegen bemoeienis door "de stad", de angst om een stuk vrijheid te verliezen, wegen zwaarder dan de nieuwsgierigheid.

Toch worden er stenen verlegd en steekjes gehaakt op de vorige rij.

- De aanwezigheid van iemand van buiten brengt verandering teweeg in het veld. Ik stel vragen met een frisse blik. Ik zie dat mensen daar soms door verrast zijn. Zo hadden ze het nog niet bekeken.
- Iedereen rond de tafel kan echt participeren aan het overleg: stadsmedewerker, buurtwerker, vrijwilliger. Ik leid het voorbereidend overleg waardoor medewerkers vrijer kunnen denken. Ik leid de avonden zodat buurtwerkers en vrijwilligers echt met elkaar in gesprek gaan. Buurtwerkers geraken onderling in gesprek over de manier waarop zij zich positioneren en onderzoeken of ze het in de toekomst anders kunnen doen.
- De bijeenkomsten maken heel wat los in de buurt. Wat ervoor en erna gebeurt, blijkt minstens even belangrijk als de vergaderingen zelf. De noodzaak wordt ervaren om sommige zaken die lang onder water bleven, naar boven te halen. Er komt een en ander in beweging.
- De gesprekken zijn open, mensen denken na over 'hun' buurtwerking. Wat kom ik hier zoeken? Wat wil ik graag bijdragen? Wie mag hier komen? Wie zouden we graag meer zien? Wat maakt dat ik mij hier thuis voel? In alle drukte wordt daar meestal niet bij stil gestaan.
- Ondanks de sceptische reacties, neem ik elke keer mijn vormingswerkers-gereedschap mee: flappen, post-its, stiften. Ik zorg dat het thema centraal zichtbaar is en dat iedereen mee kan doen. Ik teken, schrijf en plak. Vrijwilligers gaan aarzelend mee aan het zoeken: waar hoort deze post-it bij? Gaat dit over 'mij thuis voelen' of over 'anderen ontmoeten'? Of over alle twee? "En amai, hoeveel dingen doen we hier eigenlijk zeg." Luidop zeggen: "Dat geeft mij fierheid!", doen ze ook niet elke dag. Er wordt aan den lijve ervaren wat deze manier van vergaderen teweeg brengt. Iemand vraagt: "Kunt gij dat zo eens in al onze werkgroepen komen doen?"

Uit contact achteraf blijkt dat het mapje met fiches er nog niet gekomen is. En ook dat andere spelers bij "de stad" intussen ingrepen deden die het kleine beetje opgebouwde vertrouwen weer eens beschadigd hebben. Zelf leer ik hieruit dat participatief werken op vele manier kan begrepen worden en dat we dat in de toekomst meer vooraf moeten uitklaren. Sociaal-cultureel werk is soms veel veld verkennen en dan een paar kleine steentjes verleggen.

Lief Cuyvers
Vormingplus Gent-Eeklo

"SOCIAAL-CULTUREEL WERK IS SOMS VEEL VELD VERKENNEN EN DAN EEN PAAR KLEINE STEENTJES VERLEGGEN"

Jouw praktijk op papier

Deze bijdrage kwam tot stand tijdens de vorming 'Jouw praktijk op papier' die Socius najaar 2017 organiseerde. Dit jaar vindt de vorming plaats op 28 september en 26 oktober. Voor meer informatie, surf naar www.socius.be/agenda.

TREFDAG 2017
een impressie

Op 16 november kwamen 250 sociaal-culturele professionals samen in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel voor hét netwerkevenement voor de sector: de Trefdag 2017.
De deelnemers deelden ervaringen en volgden presentaties en workshops van sprekers en organisaties zoals Rudi Vranckx, Patrick Loobuyck, Peter Verlinden, Christophe Busch, Refu Interim, Lamia Cheba, Vicky Bogaert, Eric Corijn, Dirk Bocken, Lode Draelants, Joris Piot, Rachida Lamrabet, Durftevragen en Wijkacademie Molenbeek.
Socius selecteerde voor jou de leukste sfeerbeelden!

foto's: © Lynn Delbeecke

DE WEEK VAN

Cil Van Ostaeyen

GROEPSBEGELEIDSTER BIJ FEMMA

Femma brengt al bijna 100 jaar vrouwen samen. Zij inspireert, beweegt en versterkt vrouwen. Ik bouw reeds meer dan 30 jaar als vrijwilliger - en sinds 2002 als groepsbegeleidster - mee aan deze vrouwenbeweging. Ik ben trots deel uit te maken van een organisatie die opkomt voor de belangen van alle vrouwen en waar solidariteit, rechtvaardigheid en duurzaamheid basiswaarden zijn. Een organisatie die mee evolueert met de tijd en nog steeds de stem van vrouwen en mannen wil laten horen en wil wegen op de maatschappij.

ZONDAG 26 NOVEMBER In Turnhout werk ik samen met jonge vrijwilligers aan de oprichting van een superdiverse Femmagroep. We doen een extra inspanning om vrouwen van een andere origine aan te trekken. Wij geloven in de meerwaarde van een inclusieve samenleving en willen dat deze nieuwe groep een mooie mix wordt van alle bewoonsters van Turnhout.

Omdat vele vrouwen houden van verwennerij en omdat zorg en tijd voor onszelf belangrijk zijn, maken we vandaag gelaatsmaskers op basis van natuurlijke producten. Zorana is een toplesgeefster. Deze workshop deed me deugd aan de huid en verwarmde door de fijne ontmoetingen mijn hart. We zijn allemaal verschillend maar hebben toch dezelfde dromen en verwachtingen.

MAANDAG 27 NOVEMBER Onze vrijwilligers zijn volop activiteiten aan het plannen voor 2018. Zij voeren hun ideeën in op de webwijzer, het digitale werkinstrument van Femma. Dat is niet evident voor vrijwilligers die niet opgroeiden in het digitale tijdperk, daarom ondersteun ik hen er graag bij.

Samen met Maria voer ik stapsgewijs 1 activiteit van hun Femma-groep in. En al doende leert men. Zij heeft snel door hoe het werkt en kan er nu zelf mee aan de slag. Zij deelt met mij één van haar creatieve geheimen. Ook ik leerde deze namiddag weer iets bij.

Vrijwilligers hebben een waaier van talenten en deze avond begeleidt Nancy, creatieve duizendpoot van Femma Brecht, een workshop 'Kerstboom maken'.

Iedereen was tevreden en vertrekt naar huis met een mooie afgewerkte boom. Ook ik, als onhandige kluns, ga trots met een zeer mooi resultaat (en verbrande vingertoppen) naar huis.

DINSDAG 28 NOVEMBER Samen met collega's spoor ik naar Brussel voor het overkoepelende teamoverleg. Tijd om even bij te babbelen over wat ons zowel professioneel als privé bezig houdt. Door onze drukke werkagenda's hebben we hiervoor niet altijd de tijd. Waar een treinrit al niet goed voor is.

We blikken terug op ons werk in 2017. Samen met alle groepsbegeleidsters van Femma bespreken we de resultaten, maar ook de leerpunten die we hieruit halen. Op basis daarvan maken we plannen voor 2018. Femma wil een lerende organisatie zijn, dus is het belangrijk om hierbij stil te staan, ervaringen te delen met collega's en samen plannen te maken.

Telkens weer ervaar ik hoe gedreven en dynamisch mijn collega's zijn. Dat werkt aanstekelijk en inspirerend.

Het is ook de dag dat ik binnen spring bij mijn ouders voor een koffieklets (of een helpende hand). Ik besef maar al te goed dat ik geluk heb ze beiden nog te mogen hebben en ik koester dit enorm.

DONDERDAG 30 NOVEMBER Vandaag verleg ik mijn grenzen en kijk ik over het muurtje van Femma heen. Ik krijg de kans om mee op stap te gaan met Belinda van Boeren en Buren.

'On the move' kadert in een project van Socius, dat professionals uitdaagt om blijvend te leren, experimenteren en innoveren. Het aanscherpen van deze eigenschappen en het anders durven kijken, zijn zeker een meerwaarde om Femma verder mee uit te bouwen naar de toekomst toe.

Bezoek Laaks Hofke

Joke vertelt gepassioneerd over het natuurlijk tuinieren. Ik leer zoveel nieuwe dingen, maar onthoud vooral dat het beter en verrijkend is om groenten door elkaar te planten en niet per soort gegroepeerd. Daarna bezoek ik nog buurderij Vorselaar, die net werd opgestart. We worden warm ontvangen door Ann, de buurderijverantwoordelijke.

Een netwerk van buren en boeren die elkaar ontmoeten en waar (h)eerlijke lokale producten worden opgehaald. Ik ben alvast gecharmeerd en geïnteresseerd. Deze eigentijdse manier van verbinden in combinatie met duurzaamheid en versterken van lokale, ambachtelijke economie ... het is een sterk concept.

VRIJDAG 1 DECEMBER Telewerken vandaag en tijd om alle voorbije contacten administratief op te volgen en na te denken over kansen die deze contacten boden of knelpunten die moeten worden aangepakt.

De verplaatsing naar en van het werk (ongeveer 2 uur per dag) mag ik 2 keer per week vermijden door te werken vanuit mijn thuisbasis. De tijd die zo vrijkomt, kan ik invullen met tijd voor mezelf, zorg voor mijn ouders, vrijwilligersengagementen, enz.

Mijn passie is mensen ontmoeten en in beweging brengen, figuurlijk en letterlijk. En daartoe kreeg ik weer kansen de voorbije week. Dat ik dit kan doen zowel op professioneel als persoonlijk vlak, maakt van mij een gelukkig mens.

“IK BEN ABSOLUUT GEEN TEGENSTANDER VAN POLARISERING”

gesprek met Rachida Lamrabet

© Lynn Delbeecke

2017 was een bewogen jaar voor Rachida Lamrabet. Op vraag van de KVS en het Goethe Instituut van Washington maakt ze de kortfilm ‘Project Deburkanisation’. Kort daarop volgt een interview met Knack waarin ze stelt dat ze "niet voor de boerka is, maar ook niet voor een boerkaverbod". Maar Lamrabet is naast schrijfster ook juriste bij Unia, het Interfederaal Gelijkekansencentrum. Ze komt in het oog van een politieke storm terecht die uiteindelijk resulteert in haar ontslag.

De reactie volgt in september met 'Zwijg, allochtoon!'. Een persoonlijk essay waarin Lamrabet een dialoog opzet tussen de auteur en haar personage en ze de grote thema's niet schuwt: identiteit, racisme, macht en ongelijkheid ... Tijdens de Trefdag van Socius ging Rachida hierover in gesprek met de sector. Wij schoven nadien aan voor een interview.

Socius: In je boek stel je dat we ons op een kantelpunt bevinden en dat er nood is aan een nieuw werkbaar evenwicht meerderheid-minderheid. Wat bedoel je daarmee?

Rachida: Er zijn in dit land heel wat minderheden. Sterker nog, we zijn allemaal minderheden. Antwerpen wordt binnen dit en een paar jaar een majority/minority-city. Brussel is dat nu al, Genk, Rotterdam, Frankfurt, Amsterdam ... daar evolueren we naar toe. We gaan dus rekening moeten houden met elkaar.

Alleen is onze samenleving nog altijd georganiseerd vanuit een logica dat er een dominante meerderheid is. Dat pakt niet meer. Je moet op een andere manier inspraak geven aan al die groepen. Daarvoor heb je een kader nodig waaraan we ons allemaal kunnen houden. En dat is een democratisch kader gefundeerd op mensenrechten. Waar mogelijk, kan je onderhandelen over een aantal sociale zaken. Dat hebben we altijd zo gedaan. Het zogenaamd sociaal contract dat we als gemeenschap hebben, is niet in steen gebeiteld. Daar kunnen we afspraken over maken.

Wat is bijvoorbeeld het idee 'neutraliteit'? Iedereen vertrekt vanuit een bepaalde invulling van dat concept. Ik ben voorstander van een actieve, pluralistische benadering, terwijl iemand anders er op een verschillende manier naar kijkt. We kunnen daarover discussiëren, of zoals nu zeggen: "Wij zijn een dominante meerderheid, we hebben daar een invulling aan gegeven en daar valt niet aan te tornen." Ik denk dat die houding niet langer kan.

Socius: Als we gezamenlijk over dat kader onderhandelen, zou er volgens jou geen probleem mogen zijn.

Rachida: Dat zou inderdaad moeten lukken. Maar voor alle duidelijkheid: het kader dat we nu hebben, is goed. Ik wil niet tornen aan een aantal fundamentele zaken. We moeten ze alleen consequent toepassen en je moet erkennen dat we dat kader steeds toegepast hebben vanuit een bepaalde invalshoek. Nu moeten we rekening houden met mensen die er op een andere manier naar kijken.

Het is belangrijk dat er een kader is. Anders doet iedereen zijn goesting en dat is niet leefbaar. Het kader biedt ook garanties. Neem de manier waarop we onze samenleving indelen in een wetgevende, uitvoerende en rechterlijke macht. Dat is perfect georganiseerd. Dat maakt een evenwicht mogelijk. Maar nogmaals, je moet het consequent toepassen. Al naargelang de belangen die op het spel staan of de persoon die er zich op beroept, durft men nu weleens te schipperen.

Socius: Mensen hebben een gelaagde identiteit, maar het stuk dat met afkomst te maken heeft, springt er elke keer uit. Daar wordt veel aan vastgekoppeld. Niet aan het feit dat ze wetenschapper, kunstenares of vrouw zijn. Hoe komt dat denk je?

Rachida: Het verschilt niet veel met wat vrouwen hebben meegemaakt. Zij werden in eerste instantie ook enkel benaderd op basis van hun geslacht. Daar werd alles aan opgehangen: wat ze konden, wat ze niet konden, hun positie in de samenleving ... Gelukkig groeien we daar nu uit. We zijn er nog niet, maar er zijn al veel stappen gezet.

De emancipatie van minderheden verloopt moeizaam. Om vrouwen meer toegang te geven tot de politiek werken we met quota en we zien het resultaat. Dat gaat vooruit. Maar als je het hebt over quota voor etnisch-culturele minderheden ontploft de boel. Waarom is dat? Ik weet het zelf ook niet goed, maar misschien heeft het te maken met het feit dat we erg bang zijn. We laten ons wijsmaken dat we een bepaalde identiteit hebben en dat we onze eigenheid als volk of gemeenschap verliezen als we te veel toestaan aan etnisch-culturele minderheden.

Er wordt heel de tijd op die manier gesproken. De politiek is ook zo bezig: we moeten die mensen helpen, ze emanciperen enz. Een goede allochtoon is bij wijze van spreken iemand die volledig geassimileerd is. Eens dat het geval is, verdwijnen alle samenlevingsproblemen als sneeuw voor de zon. Ik denk dat dat een foute manier is om naar de werkelijkheid te kijken. Het is een drogreden dat diversiteit een probleem is en dat je verschillen moet uitvlakken.

Socius: Is in een democratische samenleving polariseren en het innemen van forse standpunten belangrijk om het debat aan te zwengelen?

Rachida: Ik ben absoluut geen tegenstander van polarisering. Het is soms ook nodig om te polariseren. Als iemand tegen mij zegt dat hij mensenrechten niet belangrijk vindt, dan moet ik polariseren want ik vind die net onmisbaar. Je mag niet halfslachtig reageren op extreme uitspraken. Zeker nu niet, want we zitten in een periode waarin we het ene extreme standpunt na het andere horen. Als je het hebt over "het opkuisen" van het Maximiliaanpark, dan is het nodig dat iemand zegt: "Dit is over de grens. Dit strookt niet met onze normen en waarden." Wat zijn we anders aan het bewaken? Een soort van lauwe vrede, waarbij we niet meer weten waarvoor we nog staan.

Socius: Je houdt een pleidooi voor het zoeken naar een nieuwe 'wij'. Maar bestaat zo'n nieuwe 'wij' wel? Zijn het niet eerder allemaal aparte wij'tjes of zij'tjes?

Rachida: Ik denk inderdaad dat het eerder aparte wij'tjes of zij'tjes zijn. Maar dat neemt niet weg dat we op een bepaald moment moeten beseffen dat we elkaar nodig hebben. Je kan de problemen waarmee onze samenleving geconfronteerd wordt niet in je eentje oplossen. Daar heb je bondgenoten, een gemeenschap voor nodig. Armoede, milieuproblematiek, werkloosheid, mensenrechten …

© Lynn Delbeecke

Er is nog nooit iets verworven doordat één persoon op de barricaden is gaan staan. Dat doe je samen. Want je bent samen op zoek naar een weg vooruit. Nu focussen we nog te veel op de tegenstellingen.

Socius: Hoe kijk jij naar het idee van een gemeenschappelijke Vlaamse identiteit?

Rachida: Moet het een Vlaamse 'wij' zijn? Wat voor mij belangrijk is, is dat we op hetzelfde grondgebied leven. Dat we dezelfde ruimte delen. En als we dat op een goede manier willen doen, moeten we rekening houden met elkaar. Maar ik geloof niet in een Vlaamse norm of identiteit waaraan we ons moeten conformeren. We zijn superdivers. Onze identiteit is niet alleen heel erg gelaagd, maar ook dynamisch. Je moet die flexibiliteit erkennen en er ook niet bang voor zijn.

Als we ons proberen vast te pinnen op een bepaalde vorm of norm, doen we onszelf onrecht aan.

We hebben een besef nodig dat we dezelfde ruimte delen en dat we min of meer hetzelfde willen. Geluk, het beste voor de mensen rondom ons, veiligheid … dat is de basis. Hoe we dat dan voor onszelf invullen, is niet belangrijk.

Maar daarvoor moeten we loskomen van het idee dat onze gemeenschap alleen maar bestaat uit mensen die op ons lijken. Verbeelden dat de gemeenschap waartoe we behoren bestaat uit mensen die helemaal niet op elkaar lijken. En daar horen ook mensen bij die je misschien minder graag hebt, of die een mening of religie hebben die je niet aanstaat.

Socius: Hoe geef je dat vorm?

Rachida: Dat is een gedeelde verantwoordelijkheid van heel veel mensen. Niet alleen van politici, maar van ons allemaal: media, onderwijs … Die verbeelding waar ik het net over had, speelt daarin een belangrijke rol. Daar moet je tools voor aanreiken. Verhalen die die nieuwe 'wij' overzichtelijk of zichtbaar maken. Die mensen doen inzien dat we de huidige situatie kunnen doorbreken. Martha Nussbaum heeft het in die context over "het oefenen van ons innerlijke oog". Over het kijken met een empathische blik. Door de verhalen van anderen te kennen, breng je een uitwisseling op gang en kan je finaal ook begrip opbrengen voor hun levenskeuzes.

"DOOR DE VERHALEN VAN ANDEREN TE KENNEN, BRENG JE EEN UITWISSELING OP GANG EN KAN JE FINAAL OOK BEGRIP OPBRENGEN VOOR HUN LEVENSKEUZES."

Socius: Er leeft een grote gevoeligheid in de samenleving als het over migratie gaat. De toenadering moet van twee kanten komen. Mensen die naar hier komen 'verliezen', maar mensen die hier wonen doen dat ook.

Rachida: Het verhaal van migratie is voor een deel een verhaal van verliezen. Dat het van twee kanten moet komen, is evident. Maar je moet daarbij rekening houden met de huidige machtsstructuur. Als dominante groep heb je nu eenmaal veel meer mogelijkheden. De inspanning moet dan ook proportioneel zijn. Je moet dus goed nadenken over de manier waarop je de kloof gaat overbruggen. Je zou binnen het onderwijs een curriculum kunnen uitwerken dat probeert een open blik te ontwikkelen naar de mensen en de wereld toe. Maar wie beslist daarover? Dat zijn de mensen die de touwtjes in handen hebben. Niet de nieuwkomer die binnenstroomt.

Socius: Zie je het ondanks alles toch nog goed komen?

Rachida: Ja, natuurlijk (lacht). Het moet. Snel zal het waarschijnlijk niet gebeuren. Misschien maak ik het zelf niet meer mee. Toen ik opgroeide in Antwerpen dacht ik dat tegen de tijd dat ik kinderen zou hebben alles ok zou zijn. Dat we niet langer zouden spreken over 'autochtonen', 'allochtonen', 'de ander' … Maar we zitten nog altijd in dat stramien.

Ook als je kijkt naar de cijfers. De werkloosheidsgraad bij Marokkaanse Belgen blijft hoog, de gekleurde armoede, … dat is allemaal niet veranderd en zal ook de eerste tien jaar niet veranderen. Ook de kloof tussen etnisch-culturele minderheden en Vlaamse kinderen in het onderwijs is een groot probleem. Dus afhankelijk van wie je bent, zie je in dit land heel grote verschillen. Tenzij je gelooft dat alles te wijten is aan de intellectuele capaciteiten van die kinderen, moet je erkennen dat er een structureel probleem is.

Met de studies daarover kan je alle straten in Brussel plaveien. Maar we doen er niets mee, omdat het ook heel ingewikkeld is. Toch is het de verantwoordelijkheid van de overheid om bijvoorbeeld grondig na te denken over de manier waarop ze het onderwijs organiseert. Blijkbaar bestendigt dat momenteel de ongelijkheid en segregatie. Daar moet je dus iets mee doen.

Socius: Draagt alleen de overheid hier een verantwoordelijkheid? Wat met schooldirecties? Leerkrachten? Ouders? ...

Rachida: ... de leerlingen enz. Maar dan zeg ik opnieuw dat proportionaliteit heel belangrijk is. Wie de meeste macht heeft, moet het meeste doen.

Socius: Wat kan de verantwoordelijkheid van sociaal-cultureel werk dan zijn?

Rachida: Dat is een goede vraag. Ik denk dat het vooral belangrijk is om mensen bewust te maken van hoe onze samenleving georganiseerd is. Mensen doen inzien dat bepaalde lezingen van feiten heel erg gekleurd zijn. Dat moeten we doorprikken. Maar ik weet niet of sociaal-cultureel werk de plicht heeft om mensen op te voeden. Vroeger was dat waarschijnlijk wel zo, maar ik denk dat mensen nu eerder denken: "Bol het af met uw volksopvoeding."

Socius: Sommigen stellen dat problemen te veel verculturaliseerd worden.

Rachida: We zijn inderdaad obsessioneel bezig met het culturele. Al onze energie gaat daarnaartoe en zo krijg je niets gedaan, buiten ontkrachten en tegenspreken. Maar je geraakt enkel af van die obsessie als je mensen kan overtuigen dat het culturele er in de meeste gevallen niet toe doet. Wat belangrijk is, is dat we met elkaar praten. We moeten daarbij de neuzen niet in dezelfde richting krijgen. We mogen van mening verschillen, maar niet over het kader. Dat moeten we voor ogen blijven houden.

Een manier om dat mee te geven is het onderwijs. Maar er zijn natuurlijk veel actoren die spelen. De media, de politiek ... je hoort zelden nog verbindende taal. Op lange termijn is dat voor onze samenleving catastrofaal. De kloof wordt langs beide kanten alleen maar groter. En wat ik of het sociaal-cultureel werk doe, zijn dan druppels op een hete plaat. Maar het positieve is dat we verder proberen. Dat we het niet opgeven. Dat we het niet kunnen opgeven. Omdat we dit land veel te graag zien. Omdat we onze kinderen veel te graag zien. Omdat we de mensen rondom ons veel te graag zien ... dat houdt ons op de been denk ik. Het is work in progress, maar we blijven gemeenschap maken.

Bea Elskens

© Lynn Delbeecke

INITIATIEVEN
DIE IETS DOEN BEWEGEN

Woning gezocht. Buren gevonden.
De Tuin der Lusten.
Filet Divers.
Refu Interim.
Proper strand lopers.

Nieuwsgierig naar goed nieuws?

Moet je eens naar veranderalles.be surfen.

Een verzamelplek van sociaal-culturele praktijken die werk maken van een samenleving die meer democratisch, solidair, duurzaam en inclusief is. De veelheid van deze praktijken - soms kleinschalig, dan weer groots - vormen een voorafbeelding van nieuwe maatschappelijke spelregels voor onze economie, de manier waarop we samenleven en onze leefomgeving organiseren. Zij maken deel uit van een stroom van praktijken die aan de samenleving van morgen timmeren.

Net die stroom wil Socius zichtbaar maken voor sociaal-culturele professionals, vrijwilligers en al wie het sociaal-cultureel werk een warm hart toedraagt.

Veranderalles.be
Hartverwarmend. Goed nieuws.

Laat je inspireren en grijp de kans je te verbinden met andere 'veranderaars'.

Fred Dhont
Directeur Socius

WWW.VERANDERALLES.BE

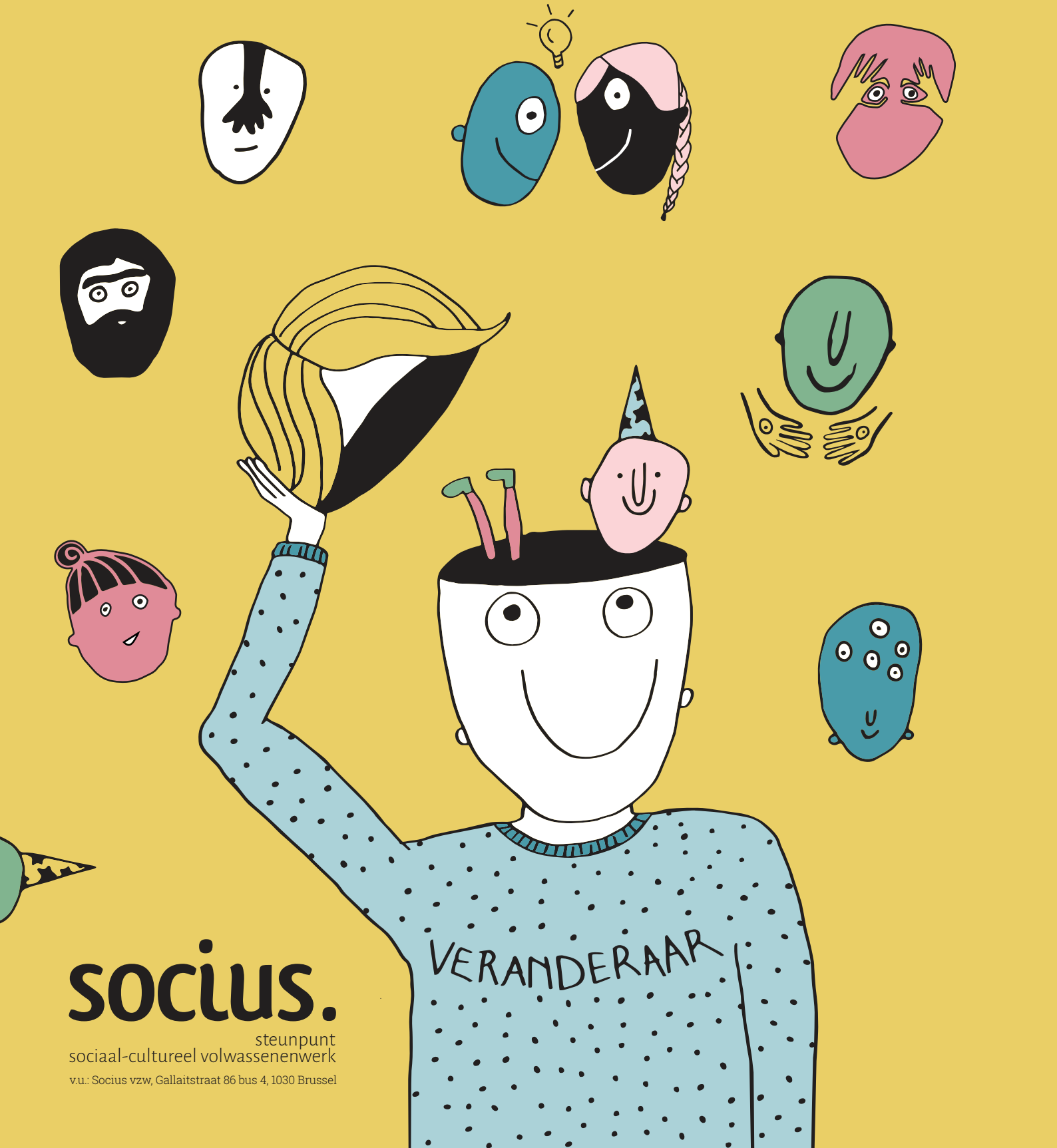

socius.

steunpunt
sociaal-cultureel volwassenenwerk

v.u.: Socius vzw, Gallaitstraat 86 bus 4, 1030 Brussel